

Opiskeluhuolto- suunnitelma 2026–2029

Helsinki

Kasvatuksen ja
koulutuksen toimiala

Julkaisija

Helsingin kaupunki, Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Taitto

KMG Turku Oy / Miia Lindberg

Kansikuva

Marjaana Malkamäki / Keksi

Kuvitukset

Lille Santanen

Julkaisuvuosi

2025

Sisällys

1 Johdanto	4
2 Opiskeluhuollon kokonaisuus	5
2.1 Opiskeluhuollon ohjaus	6
2.2 Opiskeluhuoltosuunnitelman arviointi ja seuranta	9
3 Opiskeluhuollon tavoitteet.....	10
3.1 Toiminnan painotukset	11
3.2 Tavoitteiden seuranta.....	12
4 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut.....	13
4.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta	14
4.2 Käytettävissä olevat opiskeluhuollon palvelut.....	15
5 Yhteisöllinen opiskeluhoito	18
5.1 Henkilöstön vastuut yhteisöllisessä opiskeluhoitossa	19
5.2 Alue- ja toimipaikkakohtaiset yhteisölliset opiskeluhoitoryhmät	20
5.3 Toimenpiteitä terveellisen, turvallisen ja hyvinvoivan oppimisyhteisön varmistamiseksi.....	23
6 Yksilökohtainen opiskeluhoito.....	27
6.1 Yksilökohtaisen opiskeluhuollon erityispiirteet	29
6.2 Monialainen asiantuntijaryhmä	30
6.3 Salassapito ja tietojen luovutus	32
7 Yhteistyö oppijoiden, hoitajien, oppimisyhteisöissä työskentelevien sekä oppijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	33
7.1 Oppijoiden ja hoitajien kanssa tehtävä yhteistyö	34
7.2 Yhteistyö oppimisyhteisöissä toimivien kanssa	36
7.3 Yhteistyö oppijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa, kuten sosiaali- ja terveyspalvelut, poliisi ja nuorisopalvelut	39
8 Suunnitelmat oppijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma	41
Liitteet	43
Liite 1. Opiskeluhoitoa velvoittava lainsäädäntö ja asetukset	43
Liite 2. Luvun 4.1 lähteet	44
Liite 3. Lukiokoulutuksen ja Stadin ammattiopiston hyvinvoinnin vuosikellopohjat	45

1 Johdanto

Luomme Helsingissä jokaiselle oppijalle kokemuksen turvallisesta, yhdenvertaisesta ja terveyttä tukevasta opiskeluympäristöstä, jossa he viihtyvät, ja jossa heillä on mahdollisuus kehittyä ihmisinä ja aktiivisina yhteisön jäseninä koko opinpolun ajan. Helsingin kaupunkistrategian 2025–2029 mukaan jokaisen helsinkiläisen on voitava tuntee kuuluvansa Helsinkiin. Kiinnitämme huomiota erityisesti lasten ja nuorten todellisuuksien eriytymiseen.

Rakennamme yhdessä olosuhteet, jotka tukevat oppimisen etenemistä ja opetukseen osallistumisen edellytyksiä, mielen hyvinvointia sekä kannustavat liikkumaan ja elämään terveellisesti. Autamme oppijoita luomaan hyviä ihmissuhteita ja vahvistamme heidän ymmärrystään huolenpidon merkityksestä. Onnistumme tässä suunnitelmallisella opiskeluhoitotyöllä, jota ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen opiskeluhoitosuunnitelma ([377/2022, 13 §](#)).

Suunnitelma on Helsingin kaupungin paikallisesti hyväksytty tarkennus opiskeluhoiton kokonaisuuden toteuttamiseksi. Se on laadittu Opetushallituksen kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukaisesti, ja suunnitelmassa kuvataan, miten toteutamme yhteisöllistä ja yksilökohtaista opiskeluhoitoa Helsingin kaupungin esiopetuksessa, peruskouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa.

Opiskeluhoitosuunnitelma koskee koulutusmuotoja: esiopetus, perusopetus, perusopetukseen valmistava opetus, aikuisten perusopetus, lukiokoulutus, aikuisten lukiokoulutus, tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ja ammatillinen koulutus. Yhteisen suunnitelman tarkoitus on varmistaa yhtenäiset käytännöt opiskeluhoiton toteuttamiseksi. Näin tarjoamme tasalaatuista palvelua jokaiselle oppijalle.

Kun käytämme termiä oppija, viittaamme yhteisesti kaikkien koulutusasteiden lapsiin, nuoriin ja aikuisopiskelijoihin. Oppimisyhteisöllä viittaamme yhteisesti esiopetuksen, peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten henkilökuntaan, oppijoihin, huoltajiin ja opiskeluhoiton ammattilaisiin. Toimipaikka tarkoittaa yhteisesti päiväkotia, jossa järjestetään esiopetusta, koulua, lukiota ja Stadin AO:n toimipaikkaa.

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vastaa koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman toimeenpanosta. Suunnitelman toteutumista seuraa ja ohjaa alueellinen opiskeluhoiton yhteistyöryhmä sekä opiskeluhoiton yhteistyön ohjausryhmä.

2 Opiskeluhuollon kokonaisuus

Helsingin kaupungin järjestämässä koulutuksessa opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppimisyhteisöissä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 3§). Oppijalla on oikeus maksuttomaan opiskeluhuoltoon, joka tukee hyvinvointia ja oppimista. Opiskeluhuollossa havaitaan ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita vaikeuksia, kuten esimerkiksi mielenterveyteen ja oppijoiden turvallisuuteen liittyviä haasteita. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6§). Opiskeluhuoltotyössä huomioidaan oppijan edun ensisijaisuus.

Opiskeluhuollon kokonaisuus muodostuu yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä yksilökohtaisista opiskeluhoitopalveluista, joita ovat esiopetuksen lastenneuvolapalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä kaikille koulutusasteille kuuluvat opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä hyvinvointityönä ja yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien oppimisyhteisöissä työskentelevien yhteinen tehtävä.

Opiskeluhoitoa tehdään suunnitelmallisesti yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan, oppijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Toimipaikan opiskeluhuollon kokonaisuutta johtaa esiopetuksessa päiväkodin johtaja, perusopetuksessa ja lukioissa rehtori ja Stadin ammattiopistossa koulutuspäällikkö.

Kuva 1. Opiskeluhuollon kokonaisuus ja johtaminen toimipaikoissa.

Opiskeluhuollon kokonaisuus

Toimipaikoissa johtaa päiväkodin johtaja/rehtori/koulutuspäällikkö

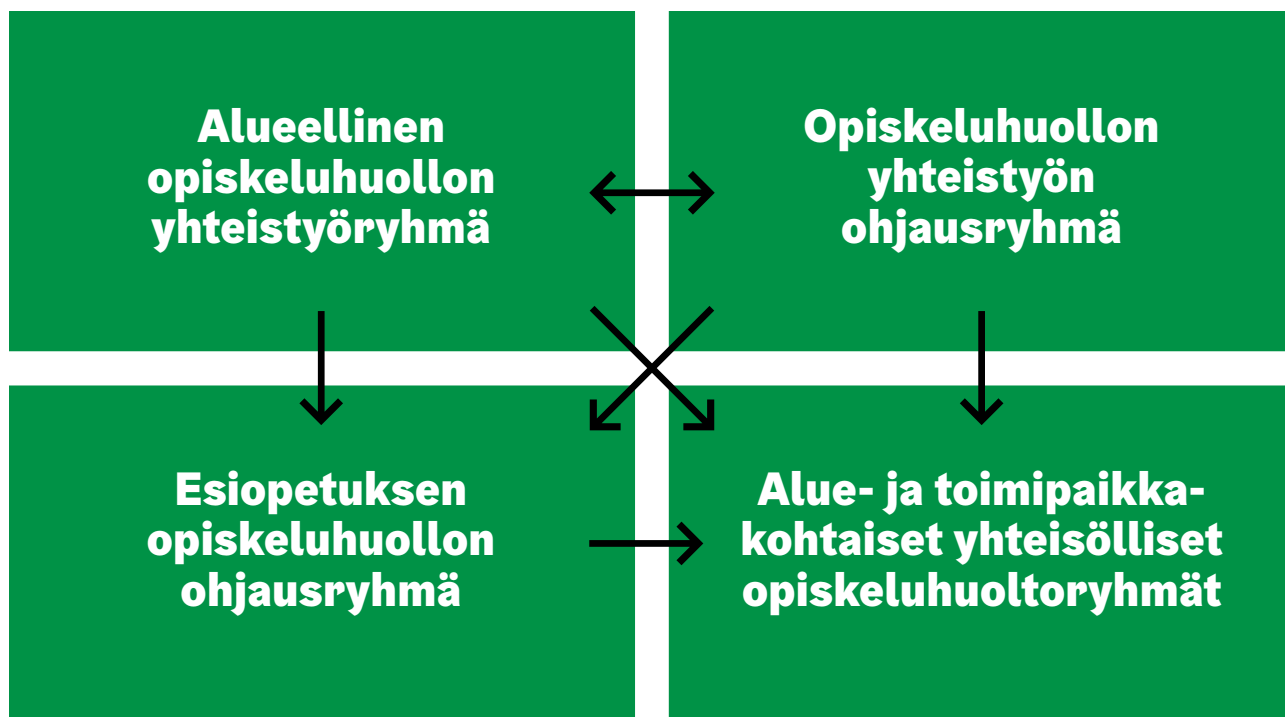
Kuva mukailtu THL.

2.1 Opiskeluhuollon ohjaus

Opiskeluhoitoa ohjataan kasvatuksen ja koulutuksen sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yhteistyönä. Opiskeluhoitoon palveluiden järjestämisvastuu on Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla, ja se myös tuottaa lastenneuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut. Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vastaa Helsingin kaupungin koulutuksen järjestämisestä, ja tuottaa opiskeluhoitoon palveluihin kuuluvat kuraattori- ja psykologipalvelut.

Opiskeluhoitoon ohjaamisesta vastaavat ryhmät ovat alueellinen opiskeluhoitoon yhteistyöryhmä (toteuttaa sekä alueellisen opiskeluhoitoon yhteistyöryhmän tehtäviä että opiskeluhoitoon monialaisen ohjausryhmän tehtäviä, [OhL §14 ja 14a](#)), opiskeluhoitoon yhteistyön ohjausryhmä, esiopetuksen opiskeluhoitoon ohjausryhmä sekä alue- tai toimipaikkakohtaiset yhteisölliset opiskeluhoito-ryhmät.

Kuva 2. Opiskeluhuollon toiminnan ohjauksesta vastaavat ryhmät.

Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä

Alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän tehtäviin kuuluvat alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman valmisteleminen, suunnitelman toteutumisen seuranta ja opiskeluhoitopalveluiden, koulutuksen järjestäjien sekä muiden sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteistyön toteutumisen arviointi. Ryhmässä käsitellään Helsingin kaupungin ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien välisiä opiskeluhuollon yhteistyökysymyksiä. (Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 377/2022 § 14a)

Yhteistyöryhmä toteuttaa myös koulutuksen järjestäjän opiskeluhuollon ohjausryhmän tehtäviä (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 § 14), jotka ovat opiskeluhuollon suunnittelu, arviointi ja seuranta. Ryhmä seuraa lainsäädännön noudattamista ja ohjaa palvelukokonaisuuksia opiskeluhoollon käytäntöjen ja palveluiden kehittämistä.

Ryhmän puheenjohtajuus vaihtuu vuosittain kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palvelukokonaisuuksien johdon välillä. Ryhmässä on toimialojen edustus suomen- ja ruotsinkielisestä esi- ja perusopetuksesta, toisen asteen koulutuksesta sekä opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluista, lastenneuvolasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta. Ryhmässä on yksityisten koulutuksen järjestäjien edustus sekä yleissivistävästä että ammatillisesta koulutuksesta, alaikäisten huoltajien edustus ja nuorisoneuvoston edustaja. Ryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa ja tarvittaessa useammin.

Opiskeluhuollon yhteistyön ohjausryhmä

Opiskeluhuollon yhteistyön ohjausryhmän tehtävät perustuvat kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yhteistyösopimuksen seurantaan: yhteistoiminnan edistämiseen, toiminnan sisällön kehittämiseen ja laadun seurantaan, vuosittaisen talousarvion sopimiseen ja seurantaan sekä yhteistoiminnan arviointiin. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja. Ryhmässä on edustus koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta, lastenneuvolasta, lastensuojelusta, suomen- ja ruotsinkielisestä esi- ja perusopetuksesta, toisen asteen koulutuksesta sekä yksityisten koulutuksen järjestäjien edustus. Ryhmä kokoontuu 4–6 kertaa vuodessa.

Esiopetuksen opiskeluhuollon ohjausryhmä

Esiopetuksen opiskeluhuollon ohjausryhmässä on edustus esi- ja perusopetuksen opiskeluhuollon palvelusta, varhaiskasvatuksesta sekä lastenneuvolasta. Kokouksissa keskustellaan ja sovitaan yhteisistä esiopetuksessa olevien lasten hyvinvointiin liittyvistä asioista. Ryhmä työstää myös asioita esiopetuksen aluekohtaisille yhteisöllisille opiskeluhoitoryhmille ja kokoontuu 4–5 kertaa vuodessa.

Alue- ja toimipaikkakohtaiset opiskeluhoitoryhmät

Esiopetuksessa alueelliset yhteisölliset opiskeluhoitoryhmät, **perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa** yhteisölliset opiskeluhoitoryhmät ja **Stadin ammattiopistossa** hyvinvointiryhmät (hyry-ryhmät) vastaavat opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman mukaisesti. Opiskeluhoitoryhmät ja hyvinvointiryhmät koostuvat eri ammattialojen edustajista. Ryhmien kokoonpanoa, johtamista ja toimintaa kuvataan tarkemmin luvussa 5.2.

2.2 Opiskeluhuoltosuunnitelman arviointi ja seuranta

Helsingin kaupungin toimintaa ohjaa tutkimus ja tieto. Hyödynnämme seuraavia valtakunnallisia, paikallisia

ja toimipaikkakohtaisia tietolähteitä opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumisen arvioinnissa ja seurannassa.

Käytössämme olevat tietolähteet:

- Kouluterveyskysely (THL)
- TEAviisari (THL)
- Asiakaskokemukskyselyt
- Laajojen terveystarkastusten toimipaikkakohtaiset yhteenvedot
- Oppimisyhteisöjen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastusten tulokset
- Oppijoille ja huoltajille suunnatut koulu- ja oppilaitoskohtaiset hyvinvointikyselyt
- Hyvinvointiprofiili, vain perusopetus
- MOVE! -tulokset, perusopetusikäisten fyysisen toimintakyvyn mittaus ja palautejärjestelmä
- Lukioden PKS-kyselyt, vain lukiot
- Amisbarometri, vain ammatillinen
- Terveiden- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ja Opetushallituksen kyselyt
- Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) kyselyt
- Opiskeluhuollon itsearviointi
- OPA-tiedonkeruu (THL)

2.2.1 Opiskeluhuoltosuunnitelman tarkistus ja päivitys

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan opiskeluhuoltosuunnitelma on voimassa valtuustokausittain, ja päivitämme sitä tarvittaessa. Opiskeluhuoltosuunnitelman tarkistamisesta ja tarvittavista päivityksistä vastaa alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä, jossa on opiskeluhollosta vastaavien viranomaisten edustus kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta. Suunnitelman päivittämisessä hyödynnämme edellä mainittuja tietolähteitä.

Olemme laatineet opiskeluhuoltosuunnitelman yhteistyössä oppimisyhteisöjen henkilöstön, opiskeluhuoltopalveluiden, oppijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Keräsimme syksyllä 2023 oppijoiden, huoltajien ja henkilöstön näkemyksiä sähköisellä kyselyllä, jonka tuloksia hyödynsimme suunnitelman valmistelussa. Valtuustokauden 2025–2029 lopussa osallistamme jälleen oppijoita, huoltajia ja henkilöstöä opiskeluhuoltosuunnitelman päivitystyön yhteydessä.

3 Opiskeluhuollon tavoitteet

Helsingin kaupunkistrategian 2025–2029 mukaan Helsingissä jokaisen tulee voida taustastaan ja lähtökohdistaan riippumatta rakentaa hyvää elämää ja tavoitella unelmiaan. Jokaisen helsinkiläisen on voitava tuntee kuuluvansa Helsinkiin. Haluamme parantaa lasten ja nuorten hyvinvointia kokonaisvaltaisesti painottamalla ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttumista. Tiivistämme kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja tuemme vanhemmuutta. Opiskeluhuollolla pyrimme kaventamaan väestön välisiä hyvinvointieroja ja edistämään arkiliikkumista sekä liikunnallista elämäntapaa.

Olemme asettaneet kaupunkistrategiasta sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteistä johdettuja opiskeluhuollon tavoitteita. Haluamme varmistaa laadukkaalla ja vaikuttavalla opiskeluhoitotyöllä, että oppimisyhteisöjen toimintakulttuuri tukee oppijoiden hyvinvointia ja oppimiskykyä. Suunnitelmallisella työllä vahvistamme osallisuutta, turvallisuutta ja hyvää tulevaisuutta.

Tavoitteena on parantaa oppijoiden kokemusta oppimisyhteisöjen turvallisuudesta, lisätä oppimisyhteisöjen yhteisöllisyyttä ja myönteistä vuorovaikutusta, vahvistaa oppijoiden terveellisiä elintapoja ja parantaa arkirytmisiä sekä lisätä arkiliikuntaa. Kehitämme lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden palveluketjujen toimivuutta ja varmistamme matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut terapia- ja tukitakuun avulla. Parannamme yhteistyötä kotien kanssa ja vahvistamme opetushenkilöstömme osaamista monialaisen asiantuntijaryhmän hyödyntämisessä.

3.1 Toiminnan painotukset

Esi- ja perusopetuksessa painotamme oppijoiden esiopetukseen ja kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa, kiusaamisen ehkäisyä ja siihen puuttumista. Korostamme tunne- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä oppijoiden hyvinvoinnin ja oppimisen tukena. Oppijoita opetetaan tunnistamaan, säätämään ja käsittelemään tunteitaan. Heidän kykyään kuunnella, kunnioittaa ja ennakoida toisten tunteita, näkemyksiä ja ilmaisuja vahvistetaan. He oppivat käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa ja ymmärtämään vuorovaikutustaitojen merkityksen osana turvallista yhteiskuntaa.

Käytämme turvallisia ja vaikuttavuudeltaan tutkittuja tunne- ja vuorovaikutusohjelmia. Ohjelmien käyttöön ja tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen on luotu koulukohtainen rakenne valitun/valittujen ohjelmien pohjalta. Opetus on kuitenkin edelleen vaihtelevaa toimipaikkojen välillä ja laatu vaatii kehittämistä. Jatkamme tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetuksen kehittämistä sekä taitojen mallintamista osana esiopetuksen ja koulujen toimintakulttuuria sekä panostamme oppijoiden jatkuvaan ryhmäyttämiseen.

Toisen asteen opiskeluhoitotyössä painotamme opiskelijoiden opiskelu- ja toimintakyvyn sekä tulevaisuususkon vahvistamista. Kehitämme opintoihin kiinnittymistä tukevia käytäntöjä ja tuemme opiskelijoiden opiskelutaitoja, hyvinvointia ja vuorovaikutusosaamista. Tarjoamme erilaisia hyvinvointia edistäviä kursseja, tilaisuuksia ja kohtaamispaikkoja, kuten hyvinvointikahviloita. Edistämme myönteistä toimintakulttuuria ja integroimme hyvinvointi- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelun osaksi oppiaineiden tavoitteita ja työelämätaitojen opetusta. Yhteisöllisyyttä lisäämme muun muassa suunnittelemalla ja toteuttamalla opiskelijoiden ryhmäytyksiä ja tarjoamalla opiskelupäivän yhteydessä erilaisia ryhmämuotoisia liikuntamahdollisuuksia.

Kaikilla koulutusasteilla kehitämme vanhemmuuden tukea ja yhteistyötä kotien kanssa. Haluamme lisätä huoltajien osallisuutta esimerkiksi hyödyntämällä erilaisia osallisuutta ja dialogia lisääviä toimintamalleja. Kehitämme keinoja huoltajien sitouttamiseen yhteistyöhön ja sovittuihin tavoitteisiin oppijan tukemisessa. Lisäämme oppijoiden ja huoltajien ymmärrystä monialaisen asiantuntijaryhmän avulla työskentelemisen hyödyistä.

Olemme tunnistaneeet tarpeen tukea lasten ja nuorten arjen liikkumista. Painotamme toiminnassa fyysisen aktiivisuuden lisäämistä toimipaikkojen arjessa hyödyntämällä toiminnallisuutta opetuksessa ja ohjauksessa. Lisäämme liikettä välitunneille, tapahtumiin ja teemapäiviin. Otamme liikumisen puheeksi hyödyntäen liikkumisen puheeksi ottamisen menetelmiä, esimerkiksi liikkumisen edistämisen mini-interventiota. Kehitämme palveluohjausta ja keskustelemme asiakastapaamisissa terveellisten elämäntapojen, kuten liikkumisen ja säännöllisen arkirytmien merkityksestä oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Käytössämme on kiusaamisen vastainen ohjelma, joka sisältää 13 toimenpidettä (KVO13). Jatkamme ohjelman toimenpiteiden toteuttamista ja kehittämistä eri koulutusasteille sopivaksi. Panostamme opiskeluhoollon palveluista viestimiseen sekä eri palveluiden välisen yhteistyön kehittämiseen. Luomme toimintakulttuuria ja prosesseja, joissa oppija saa apua ja tukea sitä tarvittaessa.

3.2 Tavoitteiden seuranta

Olemme valinneet kouluterveyskyselystä tavoitteiden seuraamiseksi 16–18 mittaria, jotka mittaavat lasten ja nuorten hyvinvointia seuraavista teemoista: opiskelu ja koulunkäynti, oppimisyhteisö, osallistuminen, turvallisuus, sosiaaliset suhteet, terveydentila ja elintavat sekä palvelut ja avunsaanti. Seuraamme aihepiirejä toimialalla pitkäjänteisesti ja käsittelemme tuloksia toimiala- ja toimipaikkatasolla.

Seuraamme lasten ja nuorten hyvinvointia mm. seuraavissa teemoissa:

- Opiskelu ja koulunkäynti
- Oppimisyhteisö
- Osallistuminen
- Turvallisuus
- Sosiaaliset suhteet
- Terveydentila ja elintavat
- Palvelut ja avunsaanti

4 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä varmistaa opiskeluhoitopalveluiden riittävyyden kokonaistarpeen arviolla. Kokonaistarvearvioon sisältyvät oppijoiden ja oppimisyhteisöjen tarpeet, terveys-tarkastusten ja henkilöstömitoituksen toteutuminen ja palvelujen järjestäminen määrääjassa. Arvio tehdään alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä ja se tarkistetaan vuosittain. Arvion pohjalta alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä suunnittelee opiskeluhoitoa ja suuntaa opiskeluhuollon resursseja tarpeen mukaisesti.

Helsingin kaupunki järjestää koulutusta 226 esiopetusyksikössä (joista 51 yksityisen palvelun tuottajan tuottamaa), 102 peruskoulussa, 15 lukiossa ja yhdessä ammatillisessa oppilaitoksessa (Stadin ammattiopisto).

Toisen asteen koulutuksessa opiskelee nuorten lisäksi 6 314 aikuisopiskelijaa, jotka ovat oikeutettuja opiskeluhoitoon.

Taulukko 1. Oppijamäärät (S2 ja yhteensä).

Koulutusaste	S2-oppijat	Oppijat yhteensä
Esiopetus*	1 650	5 700
Perusopetus	12 000	48 400
Lukiokoulutus	1 400	9 900
Stadin AO**	5 780	10 960

*Esiopetuksessa ei ole käytössä S2-lapset, vaan vieraskieliset lapset.

** Stadin ammattiopistossa ei käytössä S2-opiskelijat, vaan vieraskieliset opiskelijat.

4.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Helsingissä asui vuoden 2023 lopussa noin 227 900 alle 30-vuotiaista ja heistä puolet ovat alle 18-vuotiaita. Alle kouluikäisiä 0–6-vuotiaita oli 42 912, kouluikäisiä 7–17-vuotiaita oli 70 856 ja 18–29-vuotiaita 114 167. Helsingissä alle 18-vuotiaista joka neljäs on ulkomaalaistaustainen ja ulkomaalaistaustaisista runsas kolmannes on syntynyt muualla kuin Suomessa. Joka neljäs helsinkiläinen on vieraskielinen ja vieraskielisten osuus on jakautunut kaupungin alueille hyvin eri tavoin. Runsas neljännes alle 18-vuotiaista asuu yksinhuoltajaperheissä ja vajaa 15 % on toimeentulon piirissä, 13 % lapsista ja nuorista asuu pienituloisissa asutokunnissa.

Olemme tunnistanee, että eri taustatekijöillä on yhteys lasten ja nuorten koettuun hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Taustatekijöitä ovat sukupuoli, syntyperä, perheen sosioekonominen asema ja perhetyyppi. Pojat kokevat useammin hyvinvointinsa paremmaksi kuin tytöt ja kasvuympäristön turvallisuuden kokemuksissa esiintyy eroja syntyperän mukaan.

Perheen koettu taloudellinen tilanne on yksi keskeisimmistä hyvinvoinnin taustatekijöistä: mitä paremmaksi lapsi tai nuori arvioi perheen taloudellisen tilanteen, sitä paremmaksi hän kokee hyvinvointinsa. Useimmiten molempien vanhempien kanssa asuvat kokevat hyvinvointinsa muita lapsia ja nuoria paremmaksi. Huomionarvoista on, että helsinkiläisnuorten kokemusmaailma hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden suhteen eriytyy varsinkin sukupuolen ja perheen koetun taloudellisen tilanteen mukaan.

MOVE! -testien mukaan lasten ja nuorten fyysisessä toimintakyvyssä on tapahtunut myönteistä kehitystä, mutta samalla on havaittavissa myös huolestuttavaa kehitystä viime vuosina. Erityisesti alueelliset erot lasten fyysisessä toimintakyvyssä ovat huomattavia, mikä tarkoittaa, että tietyillä alueilla palvelutarve on suurempi kuin toisilla. Lastenneuvoloiden ja kouluterveydenhuollon terveystarkastuksissa mitattujen pituus- ja painotietojen perusteella ylipaino ja lihavuus ovat yleistyneet, mikä korostaa tarvetta elintapoihin liittyvään ohjaukseen sekä arkiliikkumisen edistämiseen.

Kouluterveyskyselyn Helsingin tulosten mukaan terveydentilan kokemus on heikentynyt kaikissa ikäryhmissä viimeisen kymmenen vuoden aikana, ja viidennes lapsista ja nuorista elää epäsäännöllisten elintapojen kanssa, mikä voi lisätä riskiä terveysongelmille ja vaatia kohdennettuja palveluja. Psyykkisen toimintakyvyn heikentyminen, erityisesti ahdistuneisuuden ja masentuneisuuden lisääntyminen, tuo esiin tarpeen vahvemmalle mielenterveyden tukemiselle.

Tarkkaamattomuuden ja levottomuuden yleistymisen merkitsee, että yhä useampi lapsi ja nuori tarvitsee henkilökohtaista tukea ja palvelua. Helsingin kaupungissa on sovittu, että lakisääteisten ennaltaehkäisevien tehtävien lisäksi kouluympäristössä ilmenevien neuropsykiatristen oireiden alkuselvitys ja jatko-ohjaus, erityisesti keskittymisvaikeudet, sekä ADHD:n hoidon seuranta kuuluvat tietyissä ikäryhmissä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon.

Kasvu ympäristön turvallisuuden heikentyminen on myös tekijä, joka vaikuttaa palveluntarpeeseen. Fyysisen uhan, häirinnän, kiusaamisen, väkivallan ja syrjinnän kokemukset ovat yleistyneet, mikä voi lisätä tarvetta psyykkiselle ja sosiaaliselle tuelle.

Lasten ja nuorten kasvavat hyvinvointi- ja terveyserot, suuri vieraskielisten perheiden, lasten ja nuorten määrä, lisääntynyt lapsiperheköyhyys ja turvattomuus lisäävät opiskeluhuollon palveluntarvetta. Erityisesti väestöryhmien väliset ja alueelliset erot

korostavat tarvetta räätälöidä palveluja paikallisten olosuhteiden mukaan. Palvelun suunnittelussa ja kohdentamisessa tulee huomioida entistä paremmin muita haavoituvassa asemassa olevien väestöryhmien elinoloja, asuinympäristöä, tarpeita ja toiveita. Tämä vaatii tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden välillä, jotta voimme vastata väestöryhmien ja alueiden palveluntarpeisiin.

Luvun 4.1 lähteet liitteessä 3.

4.2 Käytettävissä olevat opiskeluhuollon palvelut

Opiskeluhuollon lakisääteisiä palveluita tarjoavat kuraattorit, psykologit sekä lastenneuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajat ja lääkärit. Käytössämme on oppilas- ja opiskeluhoitolain mitoitusten mukainen määrä kuraattori- ja psykologi-palvelua.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa noudatamme terveydenhoitajien ja

lääkäreiden osalta STM:n ja THL:n asettamia mitoitussuosituksia. Neuvo-lapalveluissa ei ole olemassa erikseen henkilöstömitoitusta esiopetusikäisille, vaan neuvolan henkilöstömitoitus kohdistuu kaikkiin palvelua käyttäviin ikäryhmiin. Opiskeluhuollon ammattilaiset jakaantuvat Helsingin eri alueille mitoitusten mukaisesti, ja tämän vuoksi yhdellä työntekijällä saattaa olla enemmän kuin yksi toimipaikka.

Taulukko 2. Henkilöstömitoitukset (oppijaa/työntekijä).

	Esiopetus	Perusopetus	Toinen aste
Kuraattorit	670	670	670
Psykologit	780	780	780
Terveydenhoitajat	320* (0–6-vuotiaat)	460	570
Lääkärit	2 270 (esiopetusikäisiin 0,5 vakanssia)	2 100	1 800

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain sekä THL:n suositusten mukaiset mitoitukset.

*Esiopetusikäisiä n. 14 %.

Taulukko 3. Opiskeluhuollon ammattilaisten vakanssien määrä.

	Esiopetus	Perusopetus	Toinen aste
Kuraattorit	86 (esi- ja perusopetus yht.)	86 (esi- ja perusopetus yht.)	46**
Psykologit	77 (esi- ja perusopetus yht.)	77 (esi- ja perusopetus yht.)	42**
Terveystenhoitajat	138***	124	71,5*
Lääkärit	0,5	48 (Koulu- ja opiskelut. yht.)	48 (Koulu- ja opiskelut. yht.)

*Lakisääteisten palveluiden lisäksi Helsingissä opiskeluterveydenhuollon palveluita täydentävät 14 mielen-terveys- ja päihdetyön sairaanhoitajaa. Toisella asteella terveydenhoitajien ja lääkäreiden työhön sisältyy myös sairaanhoito.

**Osa toisen asteen kuraattori- ja psykologivakansseista sijoittuu yksityisiin oppilaitoksiin.

*** Vakanssit kohdentuvat lastenneuvolaan, jossa esiopetusikäisiä on n. 14 %.

Kuraattori toimii sosiaalialan asiantuntijana oppimisyhteisöissä. Kuraattori tukee sekä oppijoita että heidän huoltajiaan yhteisö- ja yksilötasolla. Kuraattorilta saa tukea tilanteisiin, jotka vaikuttavat oppimiseen tai opiskeluun, sosiaalisiin suhteisiin tai yleiseen elämänhallintaan. Työssä pyritään oppijan tilanteita jäsentämällä lisäämään heidän voimavarojaan ja etsimään myönteisiä ratkaisuja. Kuraattorityössä kiinnitetään huomiota oppijoiden arjen sujumiseen, toimintakykyyn ja vuorovaikutussuhteisiin sekä pyritään vahvistamaan mielen hyvinvointia ja ehkäisemään päihteidenkäyttöä. Lisäksi työtehtäviin kuuluu konsultaatiota, oppimisyhteisöjen hyvinvoinnin edistämistä sekä yhteistyötä opetushenkilöstön, kotien ja erilaisten sidosryhmien kanssa.

Psykologin tehtäviin sisältyy mielen-terveyttä ja hyvinvointia sekä oppimista ja opiskelua edistävää ja ongelmia ennalta ehkäisevää työtä. Psykologin yksilö- ja asiakastyö sisältää oppijan kehitykseen, oppimiseen ja opiskeluihin liittyvien kysymysten selvittelyä ja arviointia. Tätä voi olla muun muassa oppijan psykologinen arviointi toimenpiteineen, yksilöllinen tuki ja ohjaus tunne-elämän kehitykseen, sosiaaliseen vuorovaikutukseen tai oppimiseen liittyvissä

pulmissa. Tehtävänkuvaan kuuluu lyhytkestoisia mielenterveyttä tukevia interventiota, konsultaatiota, oppimisyhteisöjen hyvinvoinnin edistämistä sekä yhteistyötä opetushenkilöstön, kotien ja erilaisten sidosryhmien kanssa.

Terveystenhoitajan tehtäviin kuuluvat oppijoiden kasvun ja kehityksen seuranta sekä opiskelukykyyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen. Määräaikaiset terveystarkastukset muodostavat koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toiminnan rungon. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa, hyvinvointia ja oppimista.

Esiopetusikäisen lapsen oma terveydenhoitaja lastenneuvolassa toteuttaa lapsen 6-vuotistarkastuksen ja terveysneuvonnan, jossa huomioidaan asiakkaiden ja perheiden tarpeet sekä tarvittavat yksilölliset käynnit. Lastenneuvolan terveystarkastusohjelmaan ei kuulu määräaikaista terveystarkastusta lääkäriellä esiopetusiässä, vaan viimeinen määräaikainen terveystarkastus lastenneuvolan lääkäriellä on neljän vuoden iässä.

Kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa 1., 5. ja 8. luokilla kartoitetaan lisäksi vanhempien ja koko perheen hyvinvointia. Lisäksi tehtäviin kuuluu terveysneuvontaa, ehkäisy- ja seksuaalineuvontaa, mielenterveyden edistämistä sekä päihteiden käytön ehkäisemistä.

Opiskeluterveydenhuollossa terveydenhoitajat tekevät terveystarkastukset ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Opiskeluterveydenhuollon erityisen tuen käynneillä arvioidaan erityisen tuen tarvetta ja tutkimusten tarvetta sekä tuetaan oppijaa tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai ohjataan jatkohoitoon. Terveydenhoitajan terveystarkastuksessa arvioidaan oppijan terveydentilaa opinnoista selviytymisen kannalta. Tarkastuksissa tiedotetaan terveyden- ja opiskeluhuollon tarjoamista palveluista ja selvitetään yhdessä oppijan kanssa hänen terveydentilaansa, elämäntilannetta, elintapoja, sosiaalisia verkostoja sekä opintojen sujumista.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäri tekee tiivistä yhteistyötä terveydenhoitajan kanssa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin työhön kuuluvat laajat terveystarkastukset perusopetuksen 1., 5. ja 8. luokalla sekä toisen asteen 1. tai 2. opiskeluvuonna. Koulu- ja opiskeluterveyden lääkärit arvioivat kasvuun, murrosikään ja ryhtiin liittyviä ongelmia sekä tarpeen mukaan muita terveystarkastuksessa esiin tulleita lääketieteellisiä ongelmia.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin tehtäviin kuuluvat erityisen tuen tarpeen käynnit. Käynneillä arvioidaan sellaisia oppimiseen, mielenterveyteen tai muuhun lääketieteelliseen ongelmiin liittyviä asioita, jotka vaikuttavat oppijan opiskelujen etenemiseen. Helsingin kaupungin työnjaon mukaisesti myös alaikäisen oppijan ADHD:n seuranta kuuluu koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin tehtäviin. Muut lääketieteelliset haasteet ja kiireelliset asiat hoidetaan terveysasemalla.

Lastenneuvolapalveluiden terveydenhoitaja- ja lääkäripalvelut kuuluvat esiopetusikäisten opiskeluhuoltopalveluihin. Neuvolan 6-vuotiaiden määrääkainen terveystarkastus ja muut terveydenhoitopalvelut ovat esiopetusikäisten yksilökohtaista opiskeluhuoltoa. Lastenneuvolan viimeisessä määrääkaistarkastuksessa 6-vuotiaan lapsen kohdalla kiinnitetään kasvun ja kehityksen seurannan lisäksi erityistä huomiota kouluvalmiuden arviointiin, kuten esiopetuksessa pärjäämiseen, keskittymiskykyyn ja rajoitusten sietämiseen. Ennen koulun aloittamista lastenneuvolassa huomioidaan mahdollisimman varhain lapsen kehitykseen ja kasvuun liittyvät haasteet. Lisäksi kouluvalmiuden arviointiin kuuluvat vanhempien ja esiopetuksen esiin nostamat haasteet ennen koulun aloittamista, jotta koulun aloitus voi alkaa mahdollisimman mutkattomasti lapsen kohdalla. Terveystarkastuksen jälkeen lapsen terveystiedot ja jatkosuunnitelmat siirretään lastenneuvolasta koulu-terveydenhuoltoon hoidon jatkuvuuden turvaamiseksi.

5 Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Helsingissä ajattelemme, että oppimisen ja hyvinvoinnin edellytys on terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla vaikutamme oppimisyhteisön toimintakulttuuriin, ilmapiiriin ja yhteisöllisyyteen. Tuemme oppimisen edellytyksiä, edistämme terveyttä ja hyvinvointia, vuorovaikutusta, osallisuutta, ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä esteettömyyttä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto kiinnittyy toimipaikkojen opetus- ja kasvatustehtävään, ja se on opiskeluhoollon ensisijainen toteuttamismuoto.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto sisältää esimerkiksi oppijoiden ryhmäyttämisen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisen ja mallintamisen, teematuntien ohjaamisen sekä kohdennetun toiminnan järjestämisen ryhmille. Työn ytimessä ovat oppimisyhteisöjen arjen kohtaamiset ja tapahtumat sekä oppijoiden osallisuuden ohjaaminen ja tukeminen. Kohdennamme työtä tarvittaessa tietyille luokka-asteille, ryhmille sekä huoltajille, esimerkiksi esiopetuksen tai koulun/opiskelun aloittamis- tai päätös- vaiheeseen tai ryhmään liittyvän tunnistetun haasteen perusteella.

Kuva 3. Esimerkki yhteisöllisen opiskeluhoollon sisällöistä.

Kuvan lähde THL.

5.1 Henkilöstön vastuut yhteisöllisessä opiskeluhuollossa

Yhteisöllinen opiskeluhuolto kuuluu kaikille oppimisyhteisöissä työskenteleville. Jokaisella on velvollisuus edistää oppijoiden ja koko yhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä huoltajien kanssa. Ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista on oppimisyhteisön henkilökunnalla.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto kiinnittyy keskeisesti opettajan työn kasvatustehtävään, ja siinä korostuu yhteistyö oppijoiden, huoltajien sekä oppimisyhteisön eri toimijoiden kanssa. Yhteistyötä voidaan tehdä myös oppimisyhteisön ulkopuolisten tahojen kanssa, kuten esimerkiksi nuorisopalvelut ja järjestöt.

Opettajat ottavat huomioon terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät näkökohdat kaikessa arjen toiminnassa: opetuksen sisällöissä, menetelmissä ja käytännön järjestelyissä sekä muussa toiminnassa, kuten leikkitoiminnassa, välitunneilla ja ruokailutilanteissa. Opettajat ovat usein ensimmäisiä, jotka huomaavat oppijoiden hyvinvointiin liittyviä haasteita yksilö- ja ryhmätasolla, joten heidän tehtävänä on ottaa asiat puheeksi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tilanteiden ratkaisemiseksi opettaja hyödyntää oppimisyhteisön eri ammattilaisia, ja tunnistetut haasteet ratkotaan monialaisessa yhteistyössä.

Opiskeluhoitopalveluiden ammattilaiset eli psykologit, kuraattorit, terveydenhoitajat ja lääkärit toteuttavat myös yhteisöllistä opiskeluhoitoa. He tekevät yhteistyötä päiväkodin johtajan, rehtorin tai koulutuspäällikön ja opettajien kanssa yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla.

Yhteisölliseen opiskeluhooltoon osallistuvat myös varhaiskasvatuksen lastenhoitajat ja sosionomit, koulukäynnin avustajat, monikieliset ohjaajat ja kouluvalmentajat. Myös muut toimipaikassa työskentelevät työntekijät, kuten kohdevastaavat ja ruokailu- tai siivouspalvelujen henkilöstö, osallistuvat yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen. Jokaisella oppimisyhteisön jäsenellä on velvollisuus tukea ja kannustaa kaikkia yhteisön jäseniä kantamaan vastuunsa oppimisyhteisön turvallisuudesta ja hyvinvoinnista.

5.2 Alue- ja toimipaikkakohtaiset yhteisölliset opiskeluhoitoryhmät

Toimipaikan yhteisöllisestä opiskeluhoitosta vastaa alue- tai toimipaikkakohtainen yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä.

Esiopetuksessa työstä vastaa alueellinen yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä, **perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa** yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä ja **ammattillisessa koulutuksessa** hyvinvointiryhmä (hyry-ryhmä). Jatkossa käytämme yhteistä nimitystä opiskeluhoitoryhmä.

Opiskeluhoitoryhmän työskentely on yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää. Ryhmässä käsitellään asioita vain yleisellä ja yhteisön tasolla, eikä ryhmä koskaan käsittele yksittäistä oppijaa koskevaa asiaa.

Opiskeluhoitoryhmien työskentely on systemaattista ja suunnitelmallista. Kullakin koulutusasteella on hyödynnettävissään opiskeluhoitoryhmien työskentelyä tukevat tarkastuslistat ja vuosisuunnittelun työkalu. Tarkastuslistan avulla toimipaikan opiskeluhoitoryhmä voi kehittää, toteuttaa ja seurata työtään oppilas- ja opiskelijahuoltolain ja opiskeluhoitosuunnitelman edellyttämällä tavalla. Vuosisuunnittelun työkalu tai vuosikello tukee opiskeluhoitoryhmän lukuvuosittain tehtävää suunnittelu-, toteutus- ja arviointityötä.

Opiskeluhoitoryhmien tarkastuslistat ja vuosisuunnittelun tukimateriaalit

- Esiopetuksen alueellisen yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän muistilista
- Perusopetuksen YHR:n tarkastuslista
- Perusopetuksen vuosisuunnittelun työkalu
- Lukiokoulutuksen YHR:n tarkastuslista
- Lukiokoulutuksen ja Stadin ammattiopiston hyvinvoinnin vuosikellopohjat (liite 3.)

Opiskeluhooltoryhmän jäsenet ja vastuut

Esiopetuksessa alueellista yhteisöllistä opiskeluhooltoryhmää johtaa varhaiskasvatuksen aluepäällikkö. Ryhmään kuuluvat alueen päiväkodinjohtajat, opiskeluhoollon ammattilaiset, kiertävät varhaiskasvatuksen erityisopettajat sekä edustajat sosiaali- ja terveydenhuollosta ja muista alueellisista yhteistyötahoista.

Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa yhteisöllistä opiskeluhooltoryhmää johtaa hyvinvointityöstä vastaava rehtori tai apulaisrehtori. Ryhmään kuuluvat opiskeluhoollon ammattilaiset sekä toimipaikka-kohtaisesti sovitut muut henkilöt, kuten esimerkiksi erityisopettaja, luokanopettaja, opinto-ohjaaja ja/tai perusopetuksessa kouluvalmentaja. Ryhmän kokouksiin voidaan kutsua myös alueellisia toimijoita tai muita tärkeitä sidosryhmiä, jotka ovat jonkin ilmiön kannalta merkityksellisiä kumppaneita.

Ammatillisessa koulutuksessa hyvinvointiryhmää johtaa yhteisöllisestä opiskeluhoollasta vastaava koulutuspäällikkö. Ryhmään kuuluvat opiskeluhoollon ammattilaiset sekä toimipaikkakohtaisesti sovitut muut henkilöt, kuten esimerkiksi erityisopettaja, ammatillinen opettaja, omaopettaja ja/tai opinto-ohjaaja.

Stadin ammattiopistossa (Stadin AO) kokoontuu edellä mainitun ryhmän lisäksi koko Stadin AO:n opiskeluhooltoryhmä, joka varmistaa kaikkien toimipaikkojen opiskeluhoollotyön toteuttamisen yhdenmukaisuuden ja verkostoyhteistyön toimivuuden.

Kaikilla koulutusasteilla ryhmien kokoonpanon muodostamisessa on olennaista pohtia oppimisyhteisön hyvinvointityön kannalta keskeiset toimijat. Ryhmät huolehtivat, että oppijat ja huoltajat ovat mukana toiminnan kehittämisessä ja tavoitteiden asettamisessa sekä arvioinnissa.

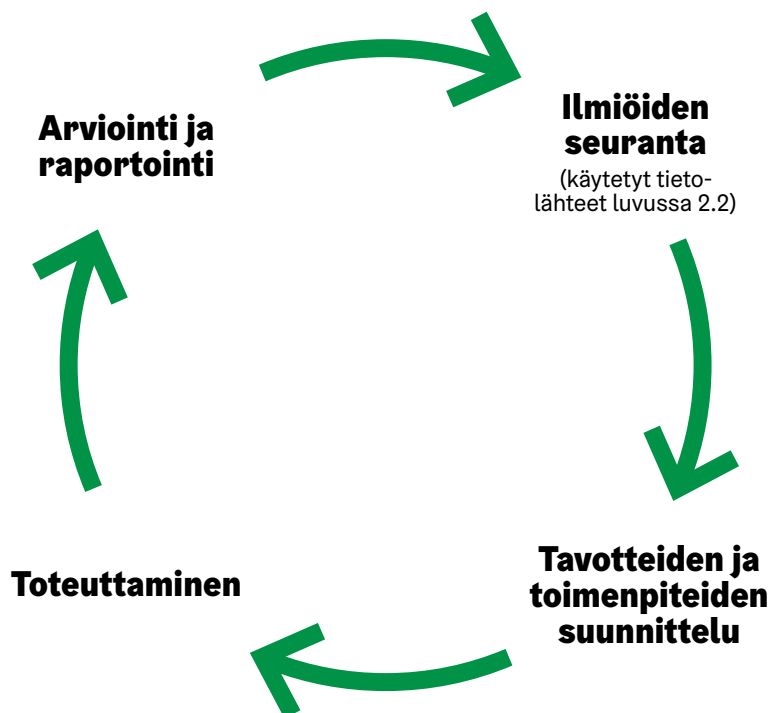
Opiskeluhooltoryhmän toiminta ja tehtävät

Opiskeluhooltoryhmän tehtäviin kuuluu toimipaikan opiskeluhoollon suunnittelu, koordinointi, toteutus ja arviointi (kuva 4.). Ryhmä kokoontuu vuosisuunnitelman aikataulun mukaisesti niin usein, että se kykenee hoitamaan sille säädettyt tehtävät. Esiopetuksessa ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa, perusopetuksessa sekä lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa vähintään kerran kuukaudessa.

Toimipaikkakohtaisen hyvinvointityön tavoitteet ja toimenpiteet perustuvat ajankohtaiseen ilmiötietoon (tietolähteet kuvattu luvussa 2.2). **Esiopetuksessa** hyvinvointityön suunnitelma kirjataan toimipaikan toimintasuunnitelmaan, **perusopetuksessa ja lukio-koulutuksessa** liitteenä (esim. vuosikello) lukuvuosisuunnitelmaan ja **Stadin ammattiopistossa** hyvinvoinnin vuosikelloon. Toiminta kuvataan toimintasuunnitelmaan, vuosikelloon tai lukuvuosisuunnitelmaan siten, että oppijat ja heidän huoltajansa tietävät millaisia hyvinvointiin liittyviä asioita ja teemoja on esillä käynnissä olevan vuoden aikana. Suunnitelman toteutumisesta ja arvioinnista raportoidaan lukuvuosittain toimipaikan lukuvuosikertomuksessa.

Lisäksi ryhmä arvioi ja kehittää omaa toimintaansa lukuvuosittain. Toimintaa kehitetään opiskeluhoollasta saatavien palaute- ja tilastotietojen sekä säännöllisten suunnittelu- ja arviointipäivien avulla.

Kuva 4. Alue- ja toimipaikkakohtaisten yhteisöllisten opiskeluhoitoryhmien tehtävät ja työskentelyn prosessi.

Kokouskäytännöt

Puheenjohtaja vastaa asialistan valmistelusta, ja voi delegoida valmistelun opiskeluhoitoryhmän jäsenelle tai jäsenille. Jokainen ryhmän jäsen voi nostaa asioita asialistalle.

Opiskeluhoitoryhmän aikatauluista tiedotetaan ryhmän jäsenien lisäksi oppimisyhteisön henkilöstöä sekä tarvittaessa oppijoita ja huoltajia. Opiskeluhoitoryhmän kokouksiin laaditaan asialista, joka lähetetään etukäteen jäsenille. Kokouksista laaditaan muistiot ja puheenjohtaja päättää kokouksen alussa, kuka laatii kokousmuistion. Jäsenet sopivat, kuinka ajankohtaista tietoa opiskeluhuollosta välitetään koko työyhteisölle esimerkiksi opettajien kokouksissa.

Kokousmuistioden tulee olla koko henkilöstön, oppijoiden ja huoltajien saatavilla. Niitä voidaan säilyttää vapaasti, koska ne eivät sisällä salassa pidettäviä tai yksittäistä oppijaa koskevia tietoja. Ryhmän kokouksiin

osallistuvat suunnitelmallisesti ja säännöllisesti oppija- ja huoltajaedustajat sekä tarvittaessa ulkopuoliset yhteistyökumppanit.

Raportointi ja seuranta

Opiskeluhoitoryhmät seuraavat yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteutumista ja raportoivat alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmälle. Ryhmät arvioivat erillisen kyselyn avulla myös omaa toimintaansa ja raportoivat toiminnastaan opiskeluhuollon päällikölle.

Toimipaikkojen opiskeluhuollon toimintatapojen yhdenmukaisuus varmistetaan opiskeluhuollon esihenkilöiden ja toimipaikkojen yhteisöllisten opiskeluhoitoryhmien yhteistyöllä. Päiväkotien johtajat ja koulujen, lukioden ja Stadin ammattiopiston rehtorit ja koulutuspäälliköt tapaavat säännöllisesti opiskeluhuollon esihenkilöitä, jotta ajankohtainen tieto välittyy.

5.3 Toimenpiteitä terveellisen, turvallisen ja hyvinvoivan oppimisyhteisön varmistamiseksi

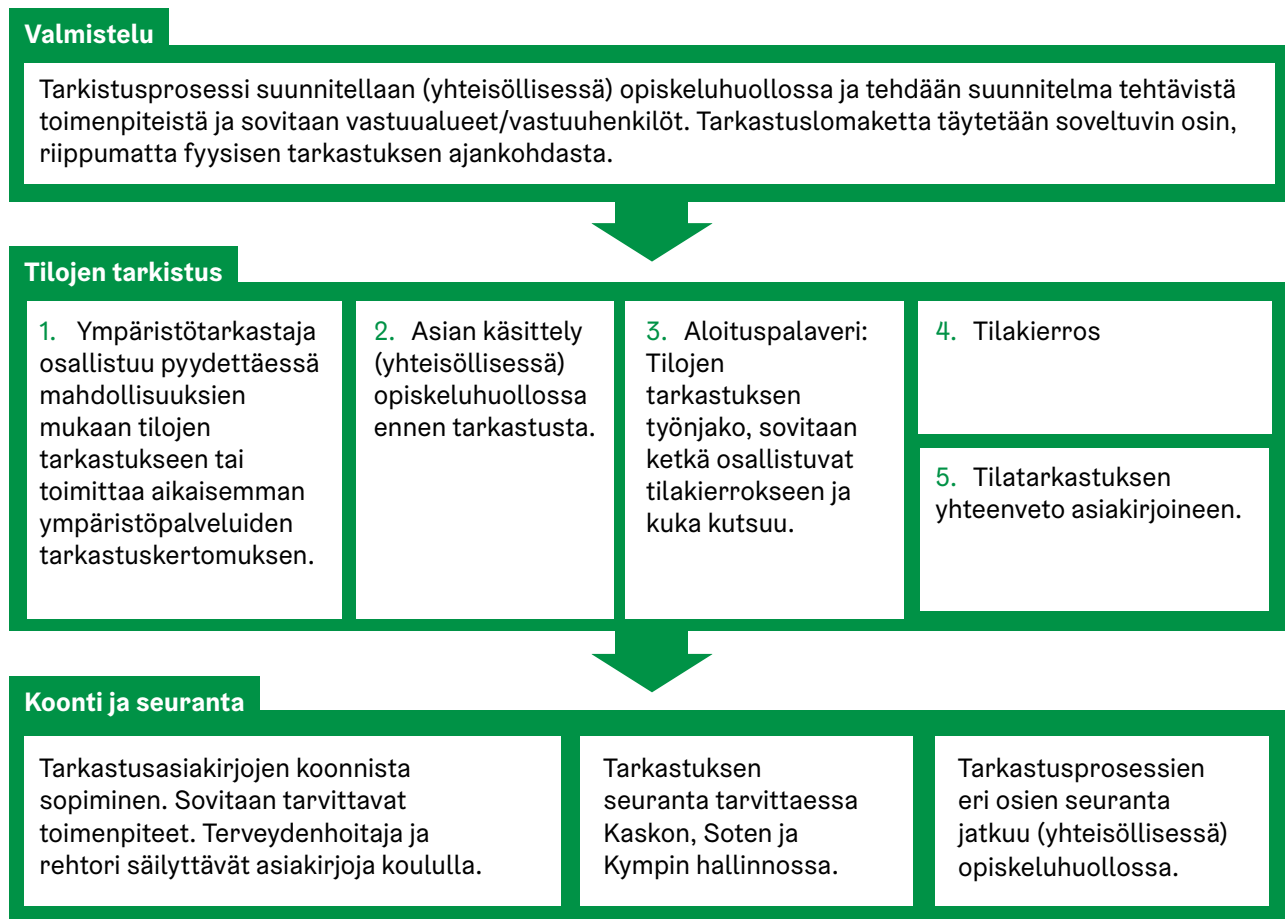
Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppimisympäristö muodostuu oppijoiden ja henkilöstön hyvinvoinnista ja fyysisestä oppimisympäristöstä, jonka toteutumisesta huolehdimme lakisääteisellä (Terveystieteidenhuoltolaki 1326/2010) tarkastuksella. Olemme sopineet, että neuvolan edustus ei osallistu terveydensuojelun tarkastuksiin esiopetusyksiköissä vaan edistää niiden terveellisyyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia muilla keinoilla. Koulu- ja oppilaitosympäristön tarkastus tehdään monialaisena yhteistyönä eri viranomaisten ja tahojen kesken.

Viranomaisten yhteistyönä tehtävä tarkastus koostuu useista vaiheista, joissa arvioidaan toimipisteen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia olosuhteita. Tarkastuksessa kiinnitetään huomiota esimerkiksi tilojen terveellisyyteen ja turvallisuuteen sekä yhteisön hyvinvointiin. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain.

Alueellisessa opiskeluhoollon yhteistyöryhmässä sovitaan tarkastusten monialaisesta toteuttamisesta. Keskinäisestä työn ja tehtävien vastuiden jaosta sovitaan eri toimijoiden kesken [yhteistyökäytäntömallin](#) mukaisesti. Kokonaisuuteen kuuluu toimipaikan omavalvonta, joka edellyttää vuosittain turvallisuutta ja hyvinvointia edistävien suunnitelmien päivittämistä ja käsittelyä yhteisössä.

Kuva 5. Koulun ja oppilaitoksen terveydellisten olojen tarkistusprosessi.

5.3.1 Poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen

Tuemme oppijoiden läsnäoloa ja opintoihin kiinnittymistä opetus-, ohjaus- ja opiskeluhoitohenkilöstön yhteistyöllä sekä säännöllisellä yhteistyöllä huoltajien kanssa. Seuraamme säännöllisesti poissaoloja ja opintojen etenemistä kaikilla koulutusasteilla. Poissaoloja seurataan myös toimipaikka- ja ryhmäkohtaisesti.

Pitkittyneet poissaolot oppimisyhteisöstä ovat usein oire jostain oppijan kehitystä vaarantavasta tekijästä. Poissaolon taustasyynä voivat olla esimerkiksi oppijan oppimiseen, fyysiseen tai psyykkiseen terveyteen, oppimisyhteisön toimintaan, kavereihin tai kodin ja vanhemmuuden haasteisiin liittyvät asiat. Lisääntyneet poissaolot heikentävät oppijan oppimista sekä yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden kokemusta ja näin lisäävät riskiä opintopolun keskeytymiseen ja syrjäytymiseen.

Esiopetuksen poissaoloihin liittyvät vastuut ja toimenpiteet on kirjattu esiopetuksen poissaolojen puuttumisen [toimintamalliin](#). Esiopetuksessa poissaolot ovat riippuvaisia huoltajien toiminnasta.

Perusopetuksen poissaoloihin liittyvät vastuut ja toimenpiteet ovat [poissaoloihin puuttumisen käsikirjassa](#). Poissaoloihin liittyvät toimenpiteet kuvataan myös Helsingin kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman luvuissa 5.1 yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 paikallisesti päätettävät asiat. Koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Lukiokoulutuksen poissaoloihin liittyvät toimenpiteet kuvataan [lukiokoulutuksen tuen portaissa](#).

Ammatillisen koulutuksen poissaoloihin, koulutuksen keskeytymiseen sekä tutkinto-kohtaisiin terveydentilavaatimuksiin ja muihin opintoihin liittyviin edellytyksiin liittyvät ohjeistukset ja toimenpiteet on kirjattu [Stadin AO:n toimintakäsikirjaan](#). Opiskelijoille ja huoltajille tarkempaa tietoa on saatavilla [Stadin AO:n internetsivuilta](#).

5.3.2 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Ehkäisevä päihdetyö kuuluu Helsingin kaupungin [lakisääteisiin](#) tehtäviin, jossa päiväkodeilla, kouluilla ja oppilaitoksilla on tärkeä rooli. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan toimialan ehkäisevän päihdetyön suunnitelman mukaisesti.

Pyrimme ehkäisemään käyttöä ja lykkäämään päihteiden käytön, tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön sekä digi- ja rahapelaamisen aloitusta. Tavoitteemme on ehkäistä ja vähentää päihteiden käyttöä ja päihteiden käytöstä aiheutuvia terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja. Seuraamme ajantasaista päihteisiin liittyvää ilmiötietoa ja hyödynnämme tietoa ehkäisevän päihdetyön suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Keskeistä ehkäisevässä päihdetyössä on vahvistaa suojaavia tekijöitä ja vähentää riskitekijöiden vaikutusta. Oppimis-yhteisöissä tämä tarkoittaa oppijoiden kehityksen ja kasvun tukemista sekä elämänhallinnan taitojen vahvistamista. Ammatillisen koulutuksen näkökulmasta se tarkoittaa myös ammatillisuuteen kasvattamista ja työturvallisuutta. Lisäksi luomme turvallisen ja kannustavan kasvuympäristön kaikille oppijoillemme. Harjoittelempa tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja mallinamme niitä osana arkea ja teemme tiivistä yhteistyötä kotien kanssa. Toteutamme vuorovaikutukseen perustuvaa päihdekasvatusta, jolla lisäämme oppijoiden ymmärrystä päihteiden käyttöön liittyvistä riskeistä, tuemme heidän itsetuntoaan ja rohkaisemme käymään keskustelua omaa terveyttä edistävistä valinnoista.

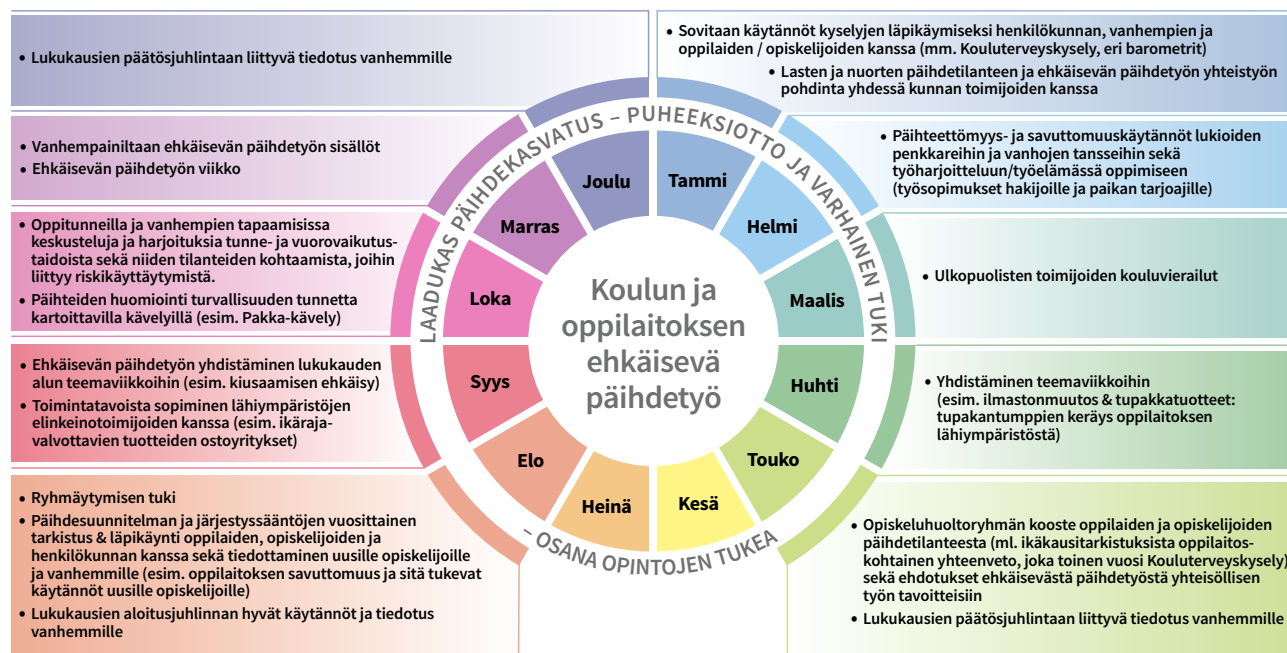
Ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan osana oppimisyhteisöjen yhteisöllistä opiskelu-huoltoa, ja se huomioidaan toimipaikkojen lukuvuosisuunnittelussa. Ehkäisevän päihdetyön suunnittelusta ja koordinoimisesta vastaa toimipaikkojen opiskeluhoitoryhmä/hyvinvointiryhmät. Työtä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä oppimisyhteisön henkilöstön, oppijoiden ja huoltajien kanssa. Erityisesti nuorten kokemusmaailman ja merkitysten mukaan tuominen ehkäisevän päihdetyön suunnitteluun ja toteutukseen on olennaista. Osana ehkäisevää päihdetyötä opiskeluhoitoryhmä voi tehdä yhteistyötä muiden toimijoiden ja kumppaneiden kanssa, mutta päävastuu työstä on aina oppimisyhteisöllä. Yhteistyötä voi tehdä esimerkiksi päihdepoliklinikan, Nuorten erityisvastaanoton ja Nuorten päihdepalvelu pysäkin, KUVA:n Hyvinvoinnin edistämisen palveluiden ja Ehyt ry:n kanssa.

Oppimisyhteisöt ovat päihdeettömiä toimintaympäristöjä, jossa jokaisella henkilöstön jäsenellä on velvollisuus puuttua siellä ilmenevään päihdeiden käyttöön. Katsomme päihdeiksi päihdyttävät aineet kuten alkoholi, huumeet, lääkkeet, nikotiini- ja tupakkatuotteet sekä tupakanvastikkeet. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on päihdeiden käytön ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen selkeät toimintaohjeet, jotka ovat koko henkilökunnan, oppijoiden ja huoltajien tiedossa.

Oppimisyhteisöjen ehkäisevän päihdetyön suunnitelmat löytyvät esiopetuksen ohjeistuksista, perusopetuksen lukuvuosisuunnitelmista, [Stadin AO:n opiskeluhyvinvointia tukevista suunnitelmista](#) sekä [lukioden opiskeluhyvinvointia tukevista suunnitelmista](#).

Kuva 6. Esimerkki vuosikellosta ehkäisevän päihdetyön suunnitteluun kouluissa ja oppilaitoksissa.

ESIMERKKI VUOSIKELLOSTA EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN SUUNNITTELUUN

Lähde: THL 2023

Lähde: THL.

6 Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla varmistamme tarvittaessa oppijan yksilökohtaisen tuen ja ohjauksen. Oppimisyhteisön ja opiskeluhoollon ammattilaisilla on velvollisuus ohjata oppija hänen tarvitsemansa palvelun piiriin. Opiskeluhoollon palvelut (ks. luku 4.2) ovat maksuttomia, vapaaehtoisia ja luottamuksellisia.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina oppijan suostumukseen, ja tuen suunnittelussa huomioidaan oppijoiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet. Oppijoiden osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa iän ja kehitystason mukaisesti. Liikkuminen ja muut hyvinvointia tukevat elintavat otetaan yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa puheeksi ikätasoisesti. Tukea tarvitsevat oppijat tunnistetaan ja heitä tuetaan esimerkiksi palveluohjauksen keinoin.

Oppija voi hakeutua opiskeluhoollon palveluun joko itsenäisesti, huoltajan kanssa tai esimerkiksi opettajan ohjaamana. Oppijalla on oikeus päästä opiskeluhoollon kuraattoriin tai psykologin palveluihin määräajassa, mikä tarkoittaa, että oppijalle tarjotaan mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun viimeistään seitsemäntenä työpäivänä yhteydenotosta. Jos tilanne on kiireellinen, keskustelu pyritään järjestämään samana tai seuraavana työpäivänä. Kuraattori tai

psykologi arvioi aina, kuinka kiireellinen asia on. Oppija ja/tai huoltaja saa yhteyden kuraattoriin tai psykologiin joko puhelimitse, Wilmassa tai digitaalisella yhteydenotolla Aula-palvelun kautta.

Koulun terveydenhoitaja kutsuu oppilaat terveystarkastukseen vuosiluokittain kutsukäytäntöjen mukaisesti. Sen lisäksi oppilailla on oikeus hakeutua vastaanotolle yksilöllisten tarpeidensa ja elämäntilanteensa mukaan myös ilman ajanvarausta. Palveluun hakeutumisesta tiedotetaan koulun kotisivuilla, vanhempainilloissa, ilmoitustauluilla ja Wilma-viesteillä. Terveystarkastusaikoja on mahdollista varata Maisan kautta sekä koulukohtaisesti puhelimitse.

Opiskeluterveydenhuollossa opiskelijalle on myös taattava mahdollisuus ottaa yhteyttä terveydenhuoltoon arkipäivisin virka-aikana ja saada vastaus saman päivän aikana. Lisäksi oppilaitosten ollessa suljettuna lomien aikana, opiskelija voi olla yhteydessä opiskeluterveydenhuollon keskitettyyn toimipisteeseen. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset, muut määräaikaisten terveystarkastukset sekä erityisen tuen käynnit ovat yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteuttamista.

Esiopetuksen lastenneuvolan toimijat toteuttavat toimintansa arkipäivisin perhekeskuksissa tai lähipalvelupisteissä. Alle kouluikäisen esiopetuksen lastenneuvolapalveluihin osallistuu oppijan huoltaja tai huoltajat. Lapsen 6-vuotisterveystarkastus lastenneuvolaan varataan joko soittamalla arkisin neuvolan keskitettyyn puhelinpalveluun tai sähköisesti Maisa asiakasportaalin kautta. Neuvolapalveluihin hakeutumisesta tiedotetaan hel.fi-sivuilla.

Asetuksen (380/2011) mukaan terveys-tarkastuksesta pois jääneen lapsen tai alaikäisen nuoren tuen tarve tulee selvittää. Lapsella tai nuorella on oikeus terveys-tarkastukseen, jota huoltaja ei voi kieltää (Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991, 24 artikla). Määräaikaistarkastuksista pois jääneet kutsutaan tapaamiseen erillisellä kutsukirjeellä. Jos lapsi tai nuori ei saavu tarkastukseen kutsusta huolimatta, neuvolalla, koulu- ja opiskeluterveydenhuollolla on velvollisuus selvittää lapsen tai nuoren mahdollinen tuen tarve, mikäli häntä ei tavoiteta tai hän ei saavu vastaanotolle.

Esi- ja perusopetuksessa oppijan hyvinvointia ja oppimista seuraa ensisijaisesti opettaja. Lukiokoulutuksessa oppijan hyvinvoinnin ja opintojen etenemisen seurannassa ensisijainen vastuu on ryhmänohjaajalla, ja ammatillisessa koulutuksessa omaopettajalla. Kun opettajalla tai muulla oppimisyhteisön henkilökunnan jäsenellä herää huoli oppijan tilanteesta, keskustellaan oppijan ja tarvittaessa alaikäisen oppijan huoltajan kanssa heti. Tämän jälkeen on mahdollista konsultoida esimerkiksi kuraattoria, psykologia tai terveydenhoitajaa.

Opiskeluhuollon ammattilaista voi konsultoida myös anonymisti huolta herättäneessä tilanteessa. Nimettömästi on mahdollista pohtia moniammatillisesti, miten tilanteessa edetään. Ennen konsultointia on silti hyvä keskustella asiasta oppijan ja tarvittaessa hänen huoltajansa kanssa. Jos tilanne on vakava, oppijalle kerrotaan, että asian vakavuuden vuoksi otetaan yhteyttä opiskeluhuollon ammattilaiseen ja annetaan tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

Huomioimme oppijan itsenäisen aseman palvelun asiakkaana tilanteissa, joissa hän on riittävän kehittynyt arvioimaan omaa tilannettaan ja ottamaan itsenäisen vastuun siitä. Jos oppija haluaa kieltää huoltajiensa osallistumisen asian käsittelyyn tai asiaan liittyvien tietojen antamisen huoltajille, sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilöstö arvioi, onko lapsi ikänsä ja kehitystasonsa perusteella kykenevä asian vaatimaan päätöksentekoon. Laissa ei tunneta ikärajaa lapsen kyvylle tehdä itseään koskevia päätöksiä. Ammatilainen tekee arvion aina tapauskohtaisesti. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §).

Opiskeluhuollon ammattilaiset kirjaavat yksilökohtaisen opiskeluhuoltotyön sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apottiin.

6.1 Yksilökohtaisen opiskeluhuollon erityispiirteet

6.1.1 Erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Oppijoiden erityisruokavaliot huomioidaan ja erityisruokavaliosta ilmoitetaan toimipaikkaan lomakkeella. Tarvittaessa mukaan liitetään hoitavalta taholta saatu lääkärin todistus. Jos oppija noudattaa esimerkiksi uskonnollista erityisruokavaliota tai kasvisruokavaliota, ei lääkärin todistusta tarvita. Ilmoitus tästä tehdään samalla lomakkeella kuin ilmoitus erityisruokavaliosta. ([Ohjeistus erityisruokavaliosta](#) ja [Erityisruokavaliokäsikirja](#))

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla toteutetaan vain sellaista lääkettä, joka on lääkärin määräyksestä välttämätöntä antaa toimintapäivän aikana, ja jota oppilas ei kykene itsenäisesti toteuttamaan. Mikäli oppijan sairaus vaatii lääkitsemistä päivän aikana, huoltaja ilmoittaa asiasta toimipaikkaan.

Työntekijät voivat osallistua lääketehtävään, mikäli he ovat saaneet siihen perehdytyksen sekä koulutuksen, ja heidän osaamisensa on varmistettu. Näin turvataan hyvä ja turvallinen lääketehtävä päivän aikana. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan lääketehtäviin suunnitelmassa linjataan lääketehtävien toimintakäytännöt.

6.1.2 Opettajan laajaan terveystarkastukseen (1., 5. ja 8. lk.) antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytännöt (ml. suostumus) koulussa

Laajaan terveystarkastukseen sisällytetään huoltajan suostumuksella opettajan arvio oppilaan oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista koulussa. Arviossa on oltava tiedot, jotka ovat tarpeellisia terveyden- ja sairaanhoidon tai tuen tarpeen arvioimiseksi sekä niiden järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Helsingin perusopetuksessa noudatetaan THL:n ohjeistusta ([THL Oppilaan oppiminen ja hyvinvointi koulussa -lomake](#)).

Tarkastusten käytännön toteutuksesta sovitaan koulukohtaisesti opiskeluhuollon yhteistyönä. Edellä mainitun lomakkeen käyttöön liittyvät asiat, kuten lomakkeen kulku ja aikataulut, käydään koululla läpi yhdessä kouluterveydenhuollon ja tarkastettavien luokkien opettajien tai luokanvalvojien kesken.

6.1.3 Tarvittavan opiskelu- huollon järjestäminen kurinpitotoimien tai oppijan opiskeluun osallistumisen epäämisen yhteydessä

Jos oppija perusopetuksessa tai toisella asteella häiritsee opetusta, rikkoon muuten oppimisyhteisön järjestystä tai toimii vilpillisesti, voidaan hänelle määrätä laissa säädetty kurinpitotoimi tai ojentaa häntä

laissa määritetyillä tavoilla. Oppijalle, jolle on määrätty kurinpitotoimia, jonka osallistuminen opetukseen on eväty tai joka on erotettu määräajaksi, järjestetään tarvittava opiskeluhoollollinen tuki kurinpitotilanteiden yhteydessä tai niiden jälkeen. Opiskeluhoollon tuen järjestämisestä sovitaan yhteistyössä oppijan, huoltajan ja oppimisyhteisön työntekijöiden kanssa. Oppijalle tehdään myös suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

6.2 Monialainen asiantuntijaryhmä

Kun oppijan tilanteen varhaiseen selvittelyyn ja hoitamiseen tarvitaan eri alojen asiantuntijoita, oppijan tueksi kootaan tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä. Monialainen asiantuntijaryhmätyöskentely mahdollistaa sujuvan yhteistyön eri ammattilaisten välillä ja oppijan nopean tukemisen.

Ryhmän voi koota oppijan tai alaikäisen oppijan huoltajan suostumuksella opetus- tai opiskeluhoollon henkilöstön jäsen, jolle on herännyt huoli oppijan tilanteesta. Monialaiseen asiantuntijaryhmään kutsutaan asian käsittelyn kannalta keskeiset henkilöt. Erityisesti opettajan tai ryhmänohjaajan on hyvä olla monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenenä, koska he tuntevat usein parhaiten oppijan päivittäiset, opiskeluun liittyvät ongelmat. Ryhmään voidaan kutsua tarvittaessa mukaan ulkopuolisia asiantuntijoita tai oppijan läheisiä.

Monialaisen asiantuntijaryhmän tapaamisista, joissa käsitellään yksittäisen oppijan asioita, laaditaan opiskeluhoolltokertomus. Opiskeluhoolltokertomus kirjataan esiopetuksessa Effica-asiakastietojärjestelmään. Perusopetuksessa ja toisella asteella opiskeluhoolltokertomus laaditaan Wilmaan.

Monialaisen asiantuntijaryhmän tapaamisen aluksi sovitaan vastuuhenkilö, joka kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoolltokertomukseen. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä.

Opiskeluhoolltokertomukset muodostavat opiskeluhoolltorekisterin. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vastaa henkilötietojen käsittelyyn liittyvästä ohjeistuksesta ja ylläpitää opiskeluhoolltorekisteriä. Opiskeluhoolltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppijaa tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. (Oppilas- ja opiskelijahuollolaki, 21§.)

Opiskeluhuoltokertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- oppijan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, asian aihe ja vireille panija
- oppijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,
- yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

6.2.1 Yksilökohtaisen opiskeluhuollon monialaisen työskentelyn prosessikuvaus

Monialaisen työskentelyn keskeiset periaatteet kuvataan Helsingin kaupungin yksilökohtaisen opiskeluhuollon monialaisen työskentelyn prosessikuvauksessa.

Prosessikuvaus koskee kaikkia koulutusasteita. Erityisesti opinpolun siirtymävaiheiden on todettu olevan tuen tarpeessa oleville oppijoille haastavia. Oikea-aikaisen tuen jatkuminen ja monialainen asiantuntijaryhmätyöskentely varmistaa sujuvan siirtymän opinpolulla ja kiinnittää opintoihin. [Monialaisen työskentelyn prosessikuvaus.](#)

Kuva 7. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon monialaisen työskentelyn prosessikuvaus.

6.3 Salassapito ja tietojen luovutus

Oppijan salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppijan tai huoltajan suostumus yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi. Oppijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppijan opettajalle, rehtorille ja koulutuksen järjestäjälle oppijan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppijan tai muiden oppijoiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppijan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon.

Jos oppija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman koulutuksen järjestäjän on pyydettävä oppijan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että toiselle koulutuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

Opiskeluhuollon salassapidosta on kirjattu tarkemmin [THL:n Monialaisen opiskelu-
huollon oppaassa](#), luvussa 6.

7 Yhteistyö oppijoiden, huoltajien, oppimisyhteisöissä työskentelevien sekä oppijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Suunnittelemme ja toteutamme opiskelu-
huoltoa yhdessä oppijoiden, heidän huol-
tajiensa, oppimisyhteisöjen työntekijöiden,
opiskeluhuollon ammattilaisten sekä
muiden toimijoiden kanssa (esim. poliisi,
lastensuojelu, nuorisopalvelut jne.) Varmis-
tamme koko oppimisyhteisön henkilöstön
osaamisen yhteisöllisestä opiskeluhuollosta
säännöllisellä perehdytyksellä ja koulu-
tuksella. Toimipaikoissa perehdytyksestä
huolehtii toimipaikan esihenkilö yhteis-
työssä opiskeluhoitopalveluiden esihenki-
löiden kanssa.

7.1 Oppijoiden ja huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Yhteistyö oppijoiden kanssa

Yhteistyö oppijoiden kanssa on keskiössä opiskeluhuollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Edistämme yhteistyöllä yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia sekä vahvistamme oppijoiden sitoutumista oppimiseen, yhteisön pelisääntöihin ja vastuulliseen vuorovaikutukseen. Kaikessa toiminnassa on arvioitava vaikutuksia oppijoihin ja huomioitava ensisijaisesti heidän etunsa.

Esiopetuksessa esiopetusryhmän opettaja keskustelee kunkin lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisesta lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ottaa nämä tarpeet ja toiveet huomioon opetusta suunniteltaessa ja oppimisympäristöjen kehittämisessä.

Perusopetuksessa hyödynnetään oppilailta kerättyjä ajatuksia, joita kerätään esimerkiksi yhteisillä keskusteluilla ja luokkakyselyillä. Kouluissa tehdään tiivistä yhteistyötä hyvinvoinnin ja myönteisen kouluilmapiirin edistämiseksi oppilaskunnan hallitusten, tukioppilaiden ja muiden yhteisöllisyyttä lisäävien oppilaiden osallisuusryhmien kanssa.

Lukiokoulutuksessa toimipaikkojen opiskelijakunnan hallitukset sekä tutoropiskelijat ovat henkilökunnan tärkeitä yhteistyökumppaneita. Opiskelijoille järjestetään avoimia tilaisuuksia, joissa käsitellään hyvinvointia ja muita opiskelijoiden näkökulmasta tärkeitä asioita. Tilaisuudet ovat vapaaehtoisia kaikille kaupungin lukioden opiskelijoille.

Ammatillisessa koulutuksessa Stadin AO:n opiskelijakunta voi vaikuttaa hyvinvointityöhön monin tavoin, kuten opiskelijakunnan hallituksen kautta, jossa on edustus kaikista toimipaikoista. Hallituksen jäsenet valitaan myös Stadin AO:n OHR:ään ja johtoryhmään. Opiskelijakunta järjestää Vaikuttajafoorumin, jossa opiskelijat voivat keskustella asiantuntijoiden kanssa hyvinvointiin, opiskeluhuoltoon sekä tasa-arvoon liittyvistä teemoista. Toimipaikoilla on tutortoimintaa, joka on opinnollistettua ja ohjattua opettajien toimesta, ja se sisältää hyvinvointia tukevia osaamiskokonaisuuksia. Lisäksi toimipaikkakohtaisissa Opiskelijafoorumeissa opiskelijat voivat keskustella hyvinvointiin liittyvistä asioista.

Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö ja vuorovaikutus huoltajien kanssa perustuu avoimuuteen ja selkeyteen, ja se on säännöllistä. Yhteistyömme lähtökohta on luottamuksen rakentaminen ja kunnioitettava kohtaaminen. Teemme yhteistyötä huoltajien sekä yksilö- että yhteisötasolla ja yhteistyön merkitys korostuu erityisesti siirtymävaiheissa, oppimisen ja opetukseen osallistumisen tuen suunnittelussa. Huomioimme aina perheiden moninaisuuden ja yksilölliset tuen tarpeet.

Esiopetuksessa viestintä tapahtuu opettajien kautta sähköpostitse ja päivittäisissä kohtaamisissa, kun taas perusopetuksessa ja toisella asteella käytetään ensisijaisesti sähköistä tietojärjestelmää Wilmaa. Lukuvuoden alussa tiedotamme huoltajia opiskeluhuollon toteuttamisesta, palveluista ja menettelytavoista. Viestintäkanaviamme ovat oppilaitoksen oppaat, tiedotteet, internetsivut sekä huoltajaillat ja -tilaisuudet.

Huoltajatilaisuuksissa huomioimme tilaisuuden saavutettavuuden, esteettömyyden ja tarvittaessa monikielisyyden. Tärkeitä välineitä huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön ja heidän kuulemiseensa ovat kyselyt, erilaiset kotitehtävät, dialogiset vanhempainillat, vanhempien tapaamiset ja muu yhteydenpito, kuten vanhempainyhdistykset.

Jos oppijan tilanteesta herää huoli tai havaitsemme, että hän tarvitsee yksilökohtaista tukea, olemme viipymättä yhteydessä huoltajaan. Akuuteissa tai arkaluontoisissa asioissa yhteydenotto tapahtuu ensisijaisesti puhelimitse tai asia otetaan puheeksi henkilökohtaisessa tapaamisessa. Huoltajien on tärkeää ymmärtää, että oppimisyhteisöllä on oltava tarvittavat opetuksen järjestämiseen olennaisesti liittyvät tiedot. Muistutamme huoltajia, että heillä on vastuu seurata säännöllisesti huollettavansa opintojen etenemistä sekä oppimisyhteisön viestintäkanavia, kuten Wilmaa.

Rohkaisemme ja muistutamme huoltajia olemaan yhteydessä huollettavansa esiopettajaan, luokanopettajaan tai ryhmänohjaajaan/omaopettajaan matalalla kynnyksellä, jos huollettavan elämäntilanteessa tapahtuu opetukseen osallistumiseen tai opintojen etenemiseen vaikuttavia tekijöitä.

7.2 Yhteistyö oppimisyhteisöissä toimivien kanssa

Opiskeluhuollon ammattilaiset ja opettajat sekä muut oppimisyhteisöjen toimijat rakentavat yhdessä oppijoiden oppimista ja hyvinvointia tukevaa yhteisöä ja toimintakulttuuria. Jokainen ammattilainen liittyy yhteistyöhön omasta ammattiosaamisestaan käsin. Esimerkiksi opiskeluhuollon ammattilaiset tukevat pedagogiikkaa osallistumalla yksilö- ja ryhmäkohtaisen tuen suunnitteluun, ohjaavat ryhmiä opettajan työparina, koordinoivat ja arvioivat toimintaa sekä antavat opettajille konsultaatiota.

Oppimisyhteisössä voi työskennellä myös nuorisotyöntekijöitä ja monikielisiä ohjaajia. Heidän työnsä edesauttaa yhteisiä tavoitteita, joilla tähdätään opintoihin kiinnittymiseen, läsnäolon ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. On tärkeää, että oppimisyhteisössä tunnetaan eri toimijoiden työnkuvat ja osaaminen, ja monialaisuutta hyödynnetään tarvittavalla tavalla.

7.2.1 Opiskeluhuollon monialainen yhteistyö oppimisen ja opetukseen osallistumisen tuessa sekä joustavassa perusopetuksessa

Kaikilla koulutusasteilla oppimisyhteisöjen toimintakulttuurilla ja yhteisöllisellä opiskeluhuollolla on keskeinen rooli oppimisen ja opetukseen osallistumisen tuessa. Toteutamme opetukseen osallistumisen tuen ensisijaisesti yhteisöllisenä opiskeluhuoltona, joka kuuluu kaikille oppimisyhteisössä työskenteleville. Käytännössä tämä tarkoittaa toimia, joilla vahvistamme oppijoiden kiinnittymistä esiopetukseen, kouluun tai opiskeluun.

Ehkäisemme poissaoloja ja kiusaamista ja vahvistamme tunne- ja vuorovaikutustaitoja ryhmämuotoisesti sekä yleistä turvallisuutta ja työrauhaa. Suunnittelemme ja toteutamme yhteisöllistä opiskeluhoitoa monialaisesti, jossa opiskeluhuollon ammattilaisilla on keskeinen rooli.

Esi- ja perusopetuksessa tuemme lapsia ja oppilaita oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä ja ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla ja lapsi- ja oppilaskohtaisina tukitoimina.

Esiopetuksen monialaisen yhteistyön oppimisen ja opetukseen osallistumisen tuen järjestämisessä olemme kuvanneet [Lapsen tuen käsikirjassa](#).

Perusopetuksessa koordinoimme koulun oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä, ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia koulun pedagogisen tuen ryhmässä, johon opiskeluhuollon ammattilainen osallistuu tarvittaessa. Opiskeluhuollon ammattilaiset tekevät tarvittaessa moniammatillista yhteistyötä ryhmä- ja oppilaskohtaisten tukitoimien suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Yhteistyö on esimerkiksi konsultaatiota ja tukitoimien suunnittelupalaveriinkin osallistumista.

Lukiokoulutuksessa opiskelijalla on oikeus saada oppimisen tukea, mikä tarkoittaa opiskelijan tarvitsemaa oikea-aikaista ja riittävää tukiopetusta, ohjausta ja tukea. Tuki voi olla ryhmämuotoista tai yksilökohtaista ja tuen tulee vastata opiskelijan tarpeisiin. Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien lisäksi opiskeluhoollon ammattilaiselta. Opiskeluhoollon ammattilaiset voivat olla monialaisessa yhteistyössä esimerkiksi toteuttamassa hyvinvointia ja opiskelukykyä tukevia opintojaksoja. Opiskeluhoollon ammattilaiset tarjoavat konsultaatiota aineenopettajille esimerkiksi keinoissa tukea vuorovaikutusta. Opiskeluhoollon ammattilaiset osallistuvat tarvittaessa erityisen tuen tarpeen arviointiin ja tekevät tarpeen mukaan monialaista yhteistyötä erityisopetuksen yhteydessä esimerkiksi opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa.

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijalla on samat oikeudet oppimisen tukeen kuin lukio-opiskelijoilla. Heitä koskevat samat tuen muodot sekä periaatteet moniammatillisessa yhteistyössä opiskeluhoollon osalta kuin lukiokoulutuksessa. Erona Stadin ammattiopiston ja Helsingin kaupungin lukioden välillä on se, että vastaamme Stadin AO:n Majakka-toiminnalla monialaisen erityisen ja hyvinvoinnin tuen tarpeisiin. Majakka-toiminta on Stadin AO:n vahvinta erityistä tukea, ja on tarkoitettu väliaikaiseksi ratkaisuksi muun muassa opiskelukyvyyn ja opiskelijan oman toimijuuden vahvistamiseksi. Opiskeluhoollon ammattilaiset osallistuvat Majakka-toiminnan yksilöllisten ja ryhmämuotoisten tukitoimien suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä erityisopettajien, muun opetus- ja ohjaushenkilöstön ja tarvittavien sidosryhmien kanssa.

Joustava perusopetus

Joustavan perusopetuksen oppilaat ovat oikeutettuja samoihin opiskeluhoollon palveluihin kuin muutkin oppilaat. Jos joustavan perusopetuksen oppilas saa tukea koulun ulkopuolisista palveluista ja/tai verkostoista, koulussa arvioidaan, millaisessa roolissa opiskeluhoolto toimii oppilaan asioissa. Kun oppilas siirtyy toiselle asteelle, tiedonsiirto tehdään sovitujen toimintaohjeiden mukaisesti.

7.2.2 Opiskeluhuollon monialainen yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä

Sairaalaopetuksessa olevalla lapsella ja oppilaalla on samat oikeudet opiskelu- huollon palveluihin kuin muillakin esi- ja perusopetuksessa olevilla. Opiskeluhuollon ammattilainen on tarvittaessa mukana sairaalaopetuksessa olevan lapsen ja tai oppilaan asioissa. Yhteistyötä tehdään esimerkiksi siirtoneuvotteluissa, jos lapsi tai oppilas siirtyy sairaalaopetukseen tai palaa takaisin esiopetukseen tai kouluun. Yhteisöllistä opiskeluhuolta tehdään myös sairaalaopetuksessa. Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä erikoissairaanhoidon ja keskeisten toimijoiden kanssa.

7.2.3 Opiskeluhuollon monialainen yhteistyö siirtymävaiheissa, toisen asteen työpaja-toiminnan yhteydessä sekä jatko-opintojen suunnittelussa

Varmistamme tuen jatkumiseen siirtymävaiheissa, joissa oppija siirtyy esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksesta toiselle asteelle ja toiselta asteelta siirtymä- täessä jatko-opintoihin. Myös silloin kun oppija vaihtaa oppimisyhteisöstä toiseen, tarkistamme tuen jatkumisen tarpeen. Näin ennaltaehkäisemme ongelmien syvenemistä, mutkistumista ja pitkäkestoisuutta sekä opintojen keskeytymistä. Oppija siirtyy aina kokonaisuutena oppiasteelta toiselle ja tiedonsiirtoa suunnitellaan yhteistyössä oppijan ja huoltajan kanssa.

Opiskeluhuollon ammattilainen arvioi oppijan ja/tai huoltajan kanssa, jolla on yksilökohtaisen opiskeluhuollon asiakkuus, tämän tarvetta tuen jatkamiseen. Opiskelu- huollon ammattilainen käy lukuvuoden lopussa läpi kaikki kyseisen koulutusasteen päättävät oppijat, jotka ovat olleet kuluvana vuonna ammattilaisen asiakkaana. Samalla oppijalta ja/tai huoltajalta kysytään, toivotatko he tiedonsiirtoa. Ammattilaisen on tärkeää pohtia, miten motivoida oppija ja/ perhe tarvittavaan tiedonsiirtoon.

Opiskeluhuollolliseen tiedonsiirtoon tarvitaan aina oppijan suostumus. Alaikäisen oppijan osalta tarvitaan myös huoltajan suostumus, jos ammattilainen arvioi, että oppijan itsenäinen päätöskyky ei ole tilanteessa riittävä. Opiskeluhoitopalvelun ammattilainen vastaa suostumuksen pyytämisestä ja kirjaamisesta asiakas- tietojärjestelmään.

Tarkoituksena on siirtää oppijan hyvinvoinnin kannalta vain olennainen tieto, jolla varmistetaan oppijan tarpeen mukainen tuen jatkuminen. Opiskeluhuollon ammattilainen suunnittelee siirrettävän tiedon sisällön, vastaanottajan ja tiedonsiirron tavan yhdessä oppijan ja huoltajan kanssa.

Opettajien sekä muiden tuen ammatti- henkilöiden monialainen yhteistyö opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa on myös olennaista siirtymävaiheissa. Kuka tahansa ammattilainen voi olla yhdessä oppijan kanssa yhteydessä opiskeluhuollon ammattilaiseen, kun oppija on siirtymässä koulutusasteelta toiselle tai toiseen oppimisyhteisöön. Opiskeluhuollon moni- alaista yhteistyötä toteutetaan tarvittaessa myös jatko-opintojen suunnittelussa. Yksilö- kohtaisen opiskeluhuollon monialaisen työskentelyn käytännöt ovat kuvattuna luvussa 6.2.

7.2.4 Opiskeluhuollon monialainen yhteistyö työpajatoiminnassa

Nuorten työpajat on suunnattu helsinkiläisille ilman opiskelu- tai työpaikkaa oleville 18–29-vuotiaille nuorille. Työpaja on työkokeilu, joka tarjoaa nuorille mahdollisuuden uusien taitojen oppimiseen sekä työelämätaitojen ja arkirytmien harjoitteluun. Lisäksi työpajajakson aikana nuori saa tarpeidensa mukaista ohjausta tulevaisuuden suunnitteluun ja voimavarojensa vahvistamiseen.

Työpajojen työvalmentajat tekevät tarvittaessa monialaista yhteistyötä opiskelu- ja huollon ammattilaisten kanssa esimerkiksi silloin, kun oppija siirtyy tutkintoon valmistavasta opetuksesta työpajalle. Jos tutkintoon valmistavan opiskelijan kohdalla on kyse opintoihin liittyvästä työpajajaksosta, hänellä on oikeus opiskelu- ja huollon palveluun omassa toimipaikassaan.

7.3 Yhteistyö oppijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa, kuten sosiaali- ja terveystieteiden palvelut, poliisi ja nuorisopalvelut

Varmistamme, että oppijoiden ohjaus eri palveluiden välillä on saumatonta ja ammattilaiset huolehtivat, ettei yksikään oppija jää tuen ulkopuolelle. Yhteistyökumppaneitamme ovat poliisi, lastensuojelu ja sovittelutoiminta. Yhteistyössä rakennamme toimintatapoja muun muassa rikoskäyttäytymisen ja turvattomuuden ehkäisemiseksi. Yhteistyöllämme kulttuuri- ja vapaa-ajan toimijoiden kanssa, kuten nuorisopalvelut, on merkittävä tuki opiskelu- ja huollon tavoitteiden toteutumiselle. Yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on arvokasta ja vahvistaa erityisesti alueellisen työn vaikuttavuutta.

[Materiaalipaketissa kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle](#) on tietoa, milloin ja miten päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten henkilöstö ottaa yhteyttä poliisiin, lastensuojeluun ja sovittelutoimintaan. Materiaalipaketti antaa tietoa ammattilaisten ilmoitusvelvollisuudesta, joissa voidaan tarvita päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten ulkopuolista apua.

Opiskelu- ja huollon toimijoiden yhteistyö Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kanssa edistää palveluketjujen sujuvuutta ja huolenpitoa oppijan yksilöllisestä tilanteesta. HUS:in lisäksi yhteistyötä tehdään Helsingin omien mielenterveyspalveluiden kanssa.

Esiopetuksessa on käytössä [Mitä kuuluu? -työkirja](#), jossa kuvataan moniammatillisen konsultoinnin periaatteet sekä ohjeet esiopetusikäisten lasten ohjaamiseksi ulkopuolisten toimijoiden palveluihin.

Sosiaali- ja terveystalvelujen kanssa tehtävän työn yhteistyötahot on kuvattu [matalan kynnyksen palvelumallissa](#). Palvelumalli on tarkoitettu kaikille 7–17-vuotiaiden lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskenteleville ammatillisille työn tueksi. Palvelumalli auttaa ammatillaista huolen tunnistamisessa ja tuen järjestämisessä. Toisen asteen opiskelijoille tarkoitettu opiskeluhuoltopalveluiden kuvaus ohjaa oppijan oikeiden palveluiden äärelle.

Yhdessä sidosryhmien kanssa on valmisteltu kaupunkiyhteiset Kulttuuriset kasvatus- ja kurinpitomatkat – taustat, seuraukset ja ennaltaehkäisy -materiaali sekä kunniaan liittyvä Väkipalta-, kulttuuriset kasvatusmatkat- ja puheeksi otto huoltajan kanssa -toimintakortit. Kulttuuriset kasvatus- ja kurinpitomatkat ovat ilmiö, joka koskettaa osaa maahanmuuttotauustaisia

perheitä. Ilmiön tunnistaminen ja ymmärtäminen auttaa suojelemaan lapsen oikeuksia ja tukemaan perheitä rakentavasti ja sensitiivisesti. Materiaalissa avataan ilmiötä laajasti: taustoja, riskitekijöitä, tunnusmerkkejä sekä muuta ilmiöön liittyvää.

Lisäksi käytössämme yhteistyössä laadittuja on toimintamalleja ja materiaaleja [naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen estämiseksi](#), [lapseen kohdistuvan väkipaltaepäilyn selvittämiseksi](#), [väkipalttaa kokeneiden lasten, nuorten ja perheiden kohtaamiseen](#), [ensivaiheen tuen ja tuen tarpeen arviointiin](#).

Kuvattujen toimintamallien ja materiaalien avulla varmistamme opiskeluhuollon ja muiden toimijoiden välisen yhteistyön sujuvuutta sekä helpotamme palvelun tarpeen arvioimista ja ohjausta.

Toimintamalleja ja materiaaleja yhteistyöhön

- [Poliisi, lastensuojelu ja sovittelutoiminta, milloin ja miten yhteys?](#)
- [Mitä kuuluu? -työkirja](#)
- [Matalan kynnyksen palvelumalli](#)
- [Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen estäminen](#)
- [Lapseen kohdistuvan väkipaltaepäilyn selvittämiseksi, väkipalttaa kokeneiden lasten, nuorten ja perheiden kohtaamiseen, ensivaiheen tuen ja tuen tarpeen arviointi](#)

8 Suunnitelmat

oppijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Emme hyväksy kiusaamista, väkivaltaa, häirintää, rasismia tai syrjintää. Turvallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa rakennetaan yhdessä oppimisyhteisöjen johdon, henkilöstön, oppijoiden ja huoltajien kanssa. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän vastaisen työn keskiössä on oppija ja hänen kokemuksensa ryhmään ja yhteisöön kuulumisesta. Koko oppimisyhteisö on vastuussa antirasistisen toimintakulttuurin edistämisestä.

Henkilöstön pitää tunnistaa oppijoiden keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä ja puuttua niihin johdonmukaisesti. Henkilöstö rohkaisee oppijoita tekemään valintoja ilman sukupuoleen, etniseen taustaan, kieleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennakko-odotuksia. Henkilöstön tulee arvioida kriittisesti myös omia asenteita, oletuksiaan ja uskomuksiaan liittyen sukupuoleen, etniseen taustaan ja muihin henkilöön liittyviin seikkoihin.

Yhteistyö yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämässä oppijoiden perheiden kanssa on olennaista. Myös huoltajien on tärkeä ymmärtää hyvien käytöstapojen ja muita huomioivien toimintatapojen merkitys kaikille turvallisen ilmapiirin luomisessa.

Koko henkilökunnan velvollisuuksiin kuuluu edistää ja luoda hyvää ja turvallista oppimis- ja työympäristöä. Oppimisyhteisöissä järjestyssäännöt on laadittu turvaamaan oppimisyhteisön viihtyvyys, ja jokaisen tulee noudattaa niitä. Turvallisuussuunnitelmat ovat toimipaikkakohtaisia. Turvallisuusasiat käydään läpi päiväkodin johtajan, rehtorin tai koulutuspäällikön johdolla, ja niitä harjoitellaan vuosittain oppijoiden ja henkilöstön kanssa.

Esi- ja perusopetuksessa tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen on keskeistä kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemisessä. Toisella asteella vahvistamme turvallisuutta turvallisen yhteisön pelisäännöillä, joita rakennamme jokaisessa toimipaikassa. Turvallisen yhteisön pelisääntöjen toimintamallissa koko yhteisö sitoutuu vastuulliseen vuorovaikutukseen.

Perusopetuksessa ja toisella asteella oppijalla on vastuu käyttäytyä muita kiusaamatta ja syrjimättä. Oppijan on toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppijoiden, oppimisyhteisön turvallisuutta tai terveyttä. Esiopetuksessa oppijoita ohjataan yksilöinä ja ryhmänä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, ettei ryhmässä kiusata, syrjitä tai aiheuteta vaaraa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle on luotu yhteinen toimintamalli kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen. Toimintamalli tarjoaa selkeitä ohjeita kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäisyyn, puuttumiseen ja tilanteiden selvittelyyn, toimenpiteisiin ja seurantaan kouluissa ja oppilaitoksissa.

[Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäisyn ja puuttumisen toimintamalli.](#)

Helsingin esiopetuksessa, peruskouluissa ja toisella asteella toteutetaan yhteistä kiusaamisen vastaista ohjelmaa (KVO13), joka sisältää 13 toimenpidettä.

- [KVO13 kiusaamisen vastainen toiminta esiopetuksessa](#)
- [KVO13 kiusaamisen vastainen toiminta perusopetuksessa](#)
- [KVO13 kiusaamisen vastainen toiminta lukioissa](#)
- [KVO13 kiusaamisen vastainen toiminta Stadin ammattiopistossa](#)

Toisen asteen kiusaamisen vastainen toiminta on kuvattu myös opiskelijoiden hyvinvointia tukevissa suunnitelmissa.

- [Stadin ammattiopiston opiskeluhyvinvointia tukevat suunnitelmat](#)
- [Helsingin kaupungin lukioiden opiskeluhyvinvointia tukevat suunnitelmat](#)

Kriisisuunnitelmat

Esiopetuksen kriisisuunnitelmat tehdään toimipaikkakohtaisesti.

- [Perusopetuksen kriisitoiminnan malli](#)
- [Helsingin kaupungin lukioiden kriisisuunnitelma](#)
- [Stadin Ammatti- ja aikuisopiston kriisisuunnitelma](#)

Liitteet

Liite 1. Opiskeluhoitoa velvoittava lainsäädäntö ja asetukset

- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki
- Perusopetuslaki
- Lukiolaki
- Laki ammatillisesta koulutuksesta ja SORA-lainsäädäntö
- Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta
- Terveystieteidenhuoltolaki
- Sosiaalihuoltolaki
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011
- EU:n tietosuoja-asetus
- Tietosuojalaki
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta

Liite 2. Luvun 4.1 lähteet

Kaupunkitieto (2025). Tutkimus- ja tilastotietoa Helsingistä. Lasten ja nuorten määrä. Helsinki: Kaupunginkanslia. Viitattu: 30.6.2025. Saatavilla: kaupunkitieto.hel.fi/fi/lapset-ja-nuoret/lasten-ja-nuorten-maara.

Määttä, S. (2025). Lapset, nuoret ja lapsiperheet Helsingissä tilastojen ja tutkimuksen valossa. Koonti tilastoista ja tutkimuksista Helsingistä. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia, Kaupunkitietopalvelut. Ei julkisesti saatavilla. Viitattu: 30.6.2025.

Määttä, S. (2025). Helsingiläisnuorten koettu hyvinvointi, terveys ja turvallisuus – sukupuoli ja perheen koettu taloudellinen tilanne tärkeimpiä selittäviä tekijöitä. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavilla: kaupunkitieto.hel.fi/fi/helsingilaisnuorten-koettu-hyvinvointi-terveys-ja-turvallisuus-sukupuoli-ja-perheen-koettu. Viitattu: 1.8.2025.

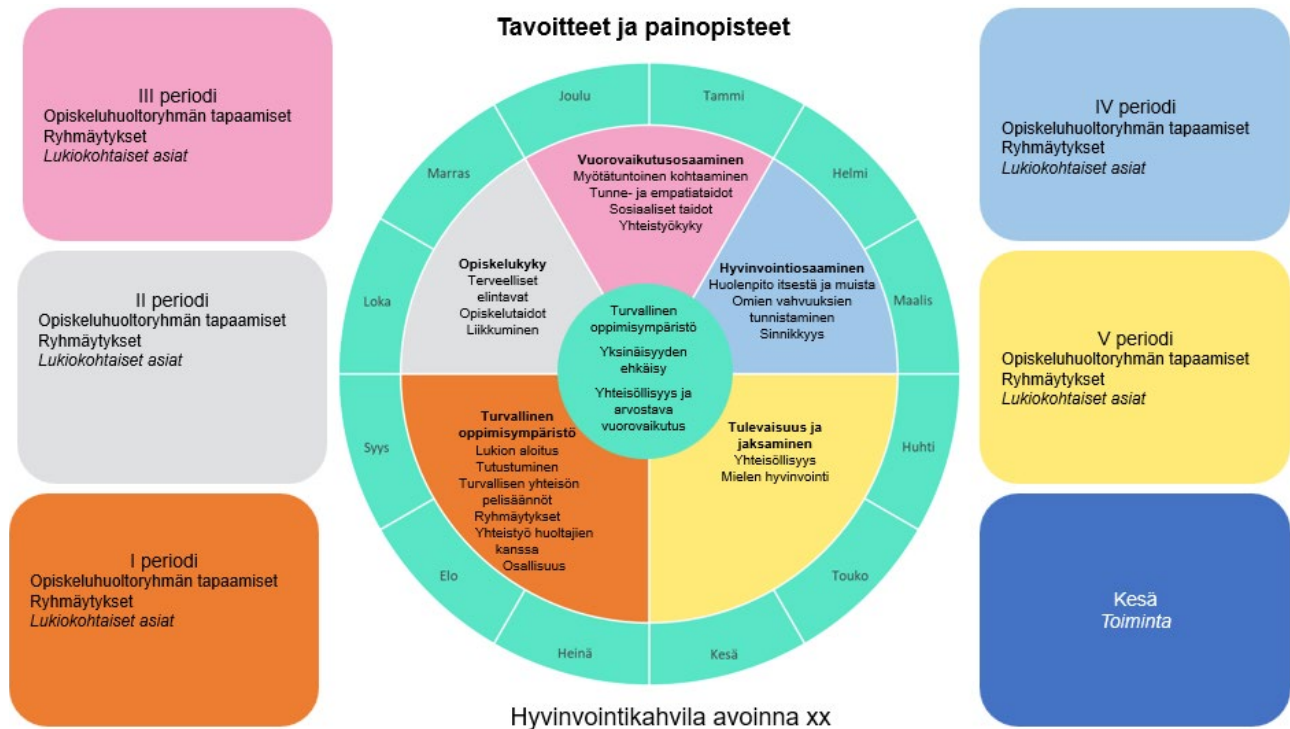
Määttä, S. & Sulander, T. (2025). PUHTI-Raportti – Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen palvelujärjestelmän ulkopuolisen tiedon keinoin. Tilastoja 2025: 1. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavilla: hel.fi/static/kanslia/Kaupunkitieto/25_02_13_Tilastoja_1_suomi.pdf. Viitattu: 6.9.2025.

Renvik, T. A., Saukkonen, P., Sulander, T., Taskinen, H. & Vilkama, K. (toim.) (2025). Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin eriytyminen Helsingissä. Tutkimuksia 2025: 1. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavilla: hel.fi/static/kanslia/Kaupunkitieto/25_05_21_Tutkimuksia_1.pdf. Viitattu: 17.9.2025.

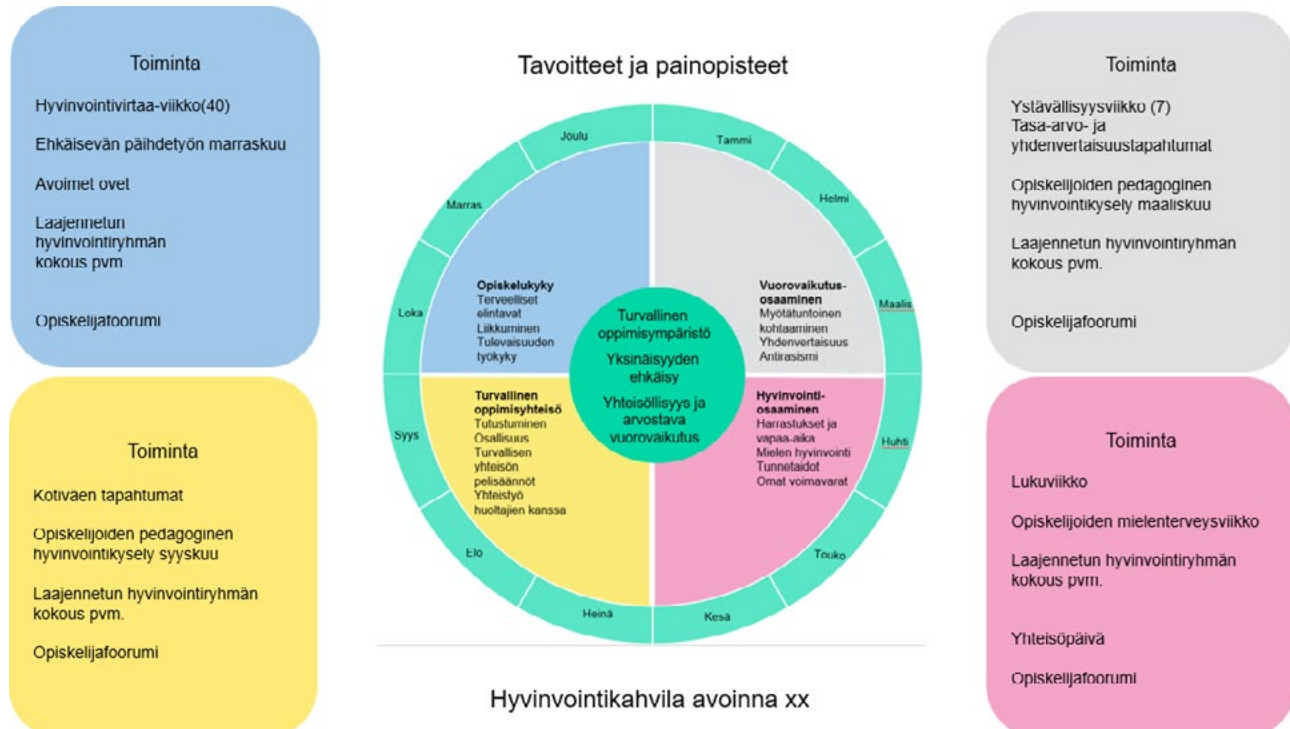
THL, Finlapset (2025). Ylipainoraportti. Saatavilla: thl.fi/finlapset_ylipainoraportti/areas/pipa_infograafi_helsinki.html?filename=areas%2Fpipa_infograafi_helsinki.html. Viitattu: 1.8.2025

Liite 3. Lukiokoulutuksen ja Stadin ammattiopiston hyvinvoinnin vuosikellopohjat

Lukioiden hyvinvoinnin vuosikellopohja

Stadin AO:n hyvinvoinnin vuosikellopohja

The logo consists of the word "Helsinki" in a white, sans-serif font, enclosed within a white speech bubble shape on a green background.

Helsinki

Helsingin kaupunki
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Työpajankatu 8
00580 Helsinki
PL 58300
00099 Helsingin kaupunki
Vaihde 09 310 8600

hel.fi/kasvatusjakoulutus